

Конспект заняття гуртку «Чудодійства» в групі 5 року життя

Мета: Розвивати: уяву, пам'ять, мовлення, фонематичний слух, мислення, фантазію, творчість. Дати дітям поняття про різні види театрів, познайомити з особливостями роботи в театрі, розказати, що в театрі на сцені (за ширмою) працюють артисти, а в залі глядачі.

Розвивати креативність під час показу дітьми лялькового театру «Теремок».

Виховувати дисциплінованість, почуття підтримки товариша, любов до театралізованої діяльності.

Обладнання: Різні види театрів: «Театр на столі», «Пальчиковий театр», «Театр на фланелографі», «Театр силуетних картинок», «Театр Рукавичок», «Тіньовий театр», лялька маріонетка, лялька топотушка, набір іграшок для лялькового театру до казки «Теремок», театральна ширма.

ХІД ЗАНЯТТЯ:

Вихователь: – Діти, що ви дуже любите слухати? (Казки)

– А чи багато казок ви знаєте зараз ми перевіримо:

- Сидить півник на печі

Їсть смачненькі калачі

Ось лисичка прибігає

Півника мерщій хапає

Біжить котик рятувати

В лиски півника забрати. (Казка «Котик та півник»)

- - Я бичок – землячок

Солом'яний у мене бочок

Із соломи дід зробив

Бік смолою засмолив. («Солом'яний бичок»)

- На городі виростала

Сили набиралась

Непомітно, дуже швидко,

Великою стала.

Став тут дід усіх гукати

Та красуню рвати

А цю казку, діти, ви встигли відгадати? (Казка «Ріпка»)

- Ой набридло на віконці

Все на сонечку сидіти

Я візьму і покочуся

Щоб побачити весь світ. (Казка «Колобок»)

– Діти, а ви знаєте, що про цікаві казки можна не тільки дізнаватися з книжок, чи телебачення, казки можна побачити в театрі. Існує багато видів театрів, які ми використовуємо для показу казок.

Вихователь показує фрагменти різних театрів і розповідає.

«Театр силуетних картинок»

Герої в такому театрі зображені в вигляді силуетів, і їх можна виставляти на фланелеграфі.

«Театр картинок на фланелеграфі»

В такому театрі на картинках зображені сюжети з казки і автор, розповідаючи казку, виставляє їх по порядку.

«Настільний театр»

Це театр картинки якого виставляються на столі. Я знаю, що ви дуже любите в нього гратися.

«Театр рукавичок»

Всі герої виготовляються з рукавичок і дуже цікаво одягаються на руку.

«Пальчиковий театр».

Всі герої виготовляються маленькими і одягаються на пальчик.

В театрі також часто використовуються ляльки:

Ляльки Маріонетки.

Такі ляльки вміють красиво рухатись, відкривають ротик, якщо є крильця дуже гарно можна показати, як вони літають та інш. (показую декілька ляльок маріонеток).

Ляльки -топотунки.

(Викликається одна дитина і демонструється дітям, як цією іграшкою можна керувати)

– Діти, вам сподобалось, як танцює ця лялька?

– Так, дуже

– Діти, ще багато ляльок, та різних предметів можна використовувати для розігрування казок і ми обов'язково будемо з вами з ними знайомитись.

– А сьогодні у мене для вас сюрприз, ми переглянемо ляльковий театр і показувати нам його будуть не дорослі, а ваші однолітки. Скажіть мені, як називають тих людей, які показують казку?

– Артисти!

– Вірно.

– А як називають тих хто сидить в залі, дивиться казку?

– Глядачі.

– Артисти, займайте свої місця за ширмою, готуйтеся до показу казки.

– А вас, малята, я хочу запитати ось про що, коли ми читаємо книжку, то крім розмови героїв чий слова ми чуємо?

– Слова автора!

– Правильно. А ось в театрі слова автора озвучує ведуча і сьогодні ведучою в нас буде Маша.

Наші артисти вже приготувалися, казка починається.

Діти переглядають ляльковий театр «Теремок», плескають. Артисти після закінчення вистави вклоняються.

Вихователь пояснює, що казка добре закінчилась, ведмідь допоміг збудувати новий будинок звірятам і в доказ цього вихователь показує велику картинку з зображенням теремка, де всі герої уже поселилися на своїх поверхах.

Сценарій родинного свята в групі 5 року життя «Прощання з осінньою порою»

Діти під музику входять до музичної зали, стають півколом.

Ведуча: Доброго вечора! Ласкаво просимо! Так любимо ми казати усім, хто приходить до дитячого садочка № 161 «Сніжинка».

Наше свято присвячено прощанню з осінньою порою. Сьогодні дружньою родиною «Чомусиків» ми зібралися в цій оновленій музичній залі. Тут гаряче від тепла ваших сердець, та тремтіння ваших долонь. Яка справжня родина без традицій? Без них не обійтись!

Стало доброю традицією зустрічати наших гостей дитячою казкою. Наші діти-актори дуже хвилюються, бо хочуть подарувати вам незабутній казковий вечір, коли ви на мить станете не тільки глядачами, а й співучасниками цього казкового дійства.

Саме зараз настає час довгоочікуваної казці «Друзі під грибом» порадувати нас.

Дитина: Можна казку починати,
Глядачів потрібно звати!

Ведуча: Почекай, не поспішай,
Освітлювача нам подавай
Промінчик сонця, поможи,
І галявину нам освіти!

Сонце: Сонце встало високо
Стало на землі світло
Вниз промінчики летять
І зігріти усіх хотять.
Гей, Ви хмари-пустунки,
Вітру вільного сестриці
Ви на дощик не скупіться,
Швидше, швидше ви з'явітьсья

Виходять 2 дівчинки-хмаринки з лійками

Хмара 1: Землю краплями покриємо,
Ліс зелений ми умиємо,
Струмочки водою наповнимо,
Про всіх сестриця згадаємо.

Пісня-танець грибів мухоморів та боровика

Мухомор 1: Вийшов красень на стежину, вдягся в білу одежину,
Капелюх червоний взяв — всіх навколо налякав!

Мухомор 2: Красень гриб я хоч куди, та у руки не бери!
Кожна муха мене знає, як побачить — геть втікає!

Мухомор 3: Немов червоний світлофор - в червоній шапці мухомор.

Мухомор 4: Шапінка червона, ще й цяточки білі,
Виріс отруйний я на дозвіллі.
Кращий за всіх я грибочок із виду
Та не готуйте мене до обіду.

На галявині залишився Гриб - Боровик

Боровик: Дощик крапнув, в ту- же мить
Гриб з'явився боровик
Нехай дощик капає сильніше
Виростаю я ще швидше.

Хмара 2: Подивись, грибок тут виріс, хоч маленький він на зріст
Ми поллемо його хутчіш, виростає хай скоріш.

Поливають його з лійки

Хмара 1: Зараз нам в дорогу час

Хмара 2: Суха земля чекає нас!

Зустріч Мурахи з коником

Коник: Мураха-друзе, добрий день! Чекають вдома вже тебе!

Мураха: А куди тут поспішати, мені потрібно працювати!

Коник: Ти працюй, не забувай, голову вгору піднімай

Бачиш хмари над тобою ...

Ой. Біжу вже я додому!

Мураха: Дощ застав мене в дорозі, треба дах мені знайти

Лапки мокрі вже мої.

Під грибком я тут сховаюсь, відігріюсь і відмиюсь,

Хоч замало тут вже місця, одному не буде тісно.

Ведуча: Час швидко йде, мураха сидить і чекає. Тут він метелика побачив, намочив йому дощик крила.

Повзе Метелик

Метелик: Пожалій мене, мураха, під грибок мене впусти

Крильця мокрими вже стали, не злітають вже вони!

Мураха: Так куди ж тобі тут встати, бо мені ніде стояти!

Метелик: Я багато місця не займу.

Мураха: Гаразд, заходь, тебе прийму.

Ведуча: Час все йде, йде, дощик все сильніше ллє

Тут і бджілка прилетіла, намочив їй дощик крила.

Ведуча: І летіти вже не може, хто - ж їй, хто-ж їй допоможе?

Летить Бджілка

Бджола: Дощик ллє, втрачаю сили, мокнуть лапки, мокнуть крила!

Гей, ви друзі, допоможіть, під грибок мене пустіть!

Метелик: Ну гаразд, скоріш ховайся, і на нас не ображайся!

Ведуча: Тільки встали під грибком, тут і мишка до них бігом.

Біжить Мишка

Мишка: Пі-пі-пі. Можна з Вами постояти

Зливу цю перечекати?

Бджола: Місця вже немає тут, ти ж бачиш

Мишка: У тісноті, та не в образі!

Ведуча: Час все йде, йде - дощик все сильніше ллє

Тільки встали під грибком - горобець до них бігом.

Скаче Горобчик

Горобчик: Цвінь-цвірінь! Я змерз, втомився

Під грибком я опинився!

Мишка: Ну горобчик, стрибай швидше,
Буде тут тобі тепліше!

Ведуча: Тільки сховався горобець, бачать - тут родина їжаків.

Виходять Їжаки

Їжачиха: Мокне спинка, мокнуть вушка,
Треба захватись, друже,
Бачиш гриб на тій галявині?
Може там нам будуть раді?

Їжак: Ви нам звірі допоможіть, під грибочком приютіть!

Мишка: Шкода, шкода їжаків!

Горобчик: Місця вистачить нам всім!

Ведуча: Всіх рятує боровик
Адже до дощу він звик.
Тільки бачать, мчиться зайчик
Побігайчик-пострибайчик.

Вибігає Заєць

Заєць: Ай, ай, ай, ой, ой, ой - допоможіть, допоможіть
Лисиця за мною біжить
Ой потраплю лисці в пащу
Ой не дайте мені пропасти!

Мураха: Ти, вухастий не трясись!
Під грибочком розмістись!

Їжак: Ти ховайся під грибок

Їжачиха: Не здамо тебе дружок!

Виходить Лисиця

Лисиця: Чую, чую зайця слід
Потоптався він і зник ...
Заєць тут?

Всі хором: Його нема!

Лисиця: Залишуся я одна.

Лисиця йде

Заєць: Ух, пішла, і слава Богу!
Хай іде своєю дорогою!

Їжачиха: Дощик скінчився, дивіться! На галявину виходьте!

Мураха: Як же всім хватало місця
Одному ж було затісно?

Скаче Жаба

Жаба: Ква - Ква – Ква
Ой, які ж Ви всі дурненькі
Відразу видно, що маленькі
Подивіться на грибок!
Ось тобі відповідь дружок!

Всі хором: А гриб - то виріс!

Заєць: Дякую тобі Грибок-теремок!
Ти від грози нас врятував

І лисиці мене не здав!
Гриб-Боровик: Дружбою треба дорожити
Адже без друзів нам не жити!

Виходить Лисиця

Лисиця: Зрозуміла, звірі, я
Даремно шкідливою була
Давайте разом всі дружити
В добрі і мирі будемо жити!

Мураха: Гриб і справді більше став

Метелик: Разом всіх він нас зібрав

Бджола: Будемо ми тепер дружити

Мишка: В мирі, дружбі станемо жити

Горобчик: Коли дружба наступає

Всі разом: Тісно разом не буває!

Всі діти виходять і співають пісню «Про дружбу»

Ведуча: Наші діти вміють бути дружніми та підтримувати один одного. Ось послухайте як ми граємо на музичних інструментах!

Дитячий оркестр «Осіньня пісенька»

Ведуча: Наші батьки теж вміють грати на музичних інструментах. Зустрічайте дорослий оркестр!

Дорослий оркестр «Про що говорять предмети»

Ведуча: Наші батьки співають своїм дітям пісні. А зараз побачимо, чи вгадають вони пісню за картинками? А як вгадають – тоді заспівають!

Гра «Вгадай дитячу пісню» з використанням ІКТ

Ведуча: Доброю традицією наших зустрічей стало виготовлення поробок своїми руками разом з дітьми. Ось і сьогодні ми приготували для

Вас «Дерево бажань».

Ваша родина загадує бажання, записує його і вкладає в капсулу. Капсулу чіпляє на дерево Ваша дитина. А на випускному вечері в травні 2018 року ми відкриємо Ваші капсули і побачимо, чи всі Ваші бажання здійснилися.

Батьки записують бажання родини, а дитина прикріплює його на «Дерево бажань»

Ведуча: Ось і скінчилось наше свято. До нових зустрічей! До нової казки!

Комунікативна діяльність в ранковий час. (середня група)

Вихователь: Сьогодні до вас в гості прийде казка, і я їй в цьому допоможу. Адже ви всі любите казочки, правда?

- Ось погляньте, будь – ласка, на небо. По ньому пливуть хмаринки – великі, маленькі. Придивіться до них уважніше і подумайте, пофантазуйте, на яких казкових героїв вони схожі.

Проводиться спостереження за хмарами, виконується завдання на розвиток уяви, фантазії дітей.

- А тепер прислухайтесь: про що шепоче нам вітер.

Дидактична гра „Пригадай казку”. Вихователь розповідає початок казки, діти пригадують її назву.

Психомоторна розминка „Добра чарівниця”.

Мета гри – інсценізації: навчити малят виражати негативні та позитивні емоції, а також проявляти один до одного співчуття, піклування, бажання захистити і допомогти.

Вихователь розповідає казку, а діти разом з Доброю Чарівницею (дитиною) виконують відповідні ролі.

- Одного разу трапилася біда. Чаклун перетворив добрих дітей на злі чудовиська. Довідалася про це Добра Чарівниця і вирішила одна піти до лісу і врятувати їх. Чудовиська хотіли її налякати: вигукували страшними голосами, погрожували кулаками, кривлялись, показували зуби (діти імітують рухи, виражають мімікою негативні почуття). Але вона нічого не злякалася. Ось Чарівниця влучила момент і торкнулася своєю чарівною паличкою одного чудовиська стозубого, стоголосого. Воно вмить перетворилося на лагідну і веселу дівчинку. Дівчинка підбігла до чарівниці, обняла її, подякувала, і вони вже вдвох, тримаючись за руки, стоять у колі страшних чудовиськ. Раптом Чудовисько триголове, триноге, тривухе наблизилося до них і само доторкнулося до палички, зойкнуло і перетворилося на красивого й сміливого хлопчика. Дівчатка спочатку стурбувалися, чи не зробили вони йому боляче, але хлопчик заспокоїв своїх рятівниць, подякував їм за допомогу, обійняв їх за плечі, і вони втрьох продовжували рятувати зачарованих дітей. (Діти виражають позитивні почуття).

Ранкова гімнастика з казковими героями

(приходять Лисичка – сестричка, Зайчик – побігайчик, Вовчик – братик, Ведмідь набрід і показують рухи, діти повторюють їх під музичний супровід).

- А в якій же казочці герої так почастили один одного, що з того часу зареклися приязнь „водити”? Як потрібно частувати гостей? Як потрібно дружити? Тож наші знайомі герої зрозуміли свої помилки, помирилися і запрошують вас до столу (діти – чергові в шапочках Лисички і Журавля).

Діти снідають.

Літературна вікторина «Стежками казки»

Старша група.

Мета: Поглибити, закріпити, узагальнити знання дітей про героїв казок, малі жанри усної народної творчості, розвивати мислення, увагу, творчі здібності, мовлення, виховувати інтерес до народної творчості, художнього слова, викликати у дітей позитивні емоції від спілкування.

Хід:

Діти діляться на дві команди: „Пізнайки” та „Чомусики”.

- Увага! Увага! Розпочинаємо вікторину і вирушаємо у подорож по Країні казок. З нами буде подорожувати бабуся Казкарка. У вікторині беруть участь дві команди: „Пізнайки” і „Чомусики”. Перемогу одержить та команда, яка швидко і правильно дасть відповідь на більшість запитань, буде зібраною та дисциплінованою, дружною. За кожен правильну відповідь ви отримуватимете фішку. Отже, починаймо.

Казок чимало є на світі і веселих, і сумних.

Хіба зможемо прожити ми без них?

Казка стукає у двері, -привітаємо її.

Казка – казка, ти з'явись!

Гра цікава – розпочнись!

Завдання 1. Послухайте уважно уривки і відгадайте, з якої вони казки.

1. „От і почали вони битися – аж земля гуде. Що розбіжиться змій та вхопить зубами Кирила, та так кусок смоли... та жмут конопель і вирве. А Кирило його здоровенною булавою як улупить, то так і вжене в землю”. („Кирило Кожем'яка”).

2. „Пас, пас хлопець козу до вечора та й став гнати додому. Тільки до воріт почав догонити, а дід стоїть на воротах у червоних чоботях та й питається...” („Коза – дреза”).

Завдання 2. 1) Івасик – Телесик просить вас пригадати пісню його мами.

2) А як співала мама Коза своїм діткам?

3) Швидко скажіть, хто врятував Червону Шапочку і бабусю від вовка? Як?

4) Згадайте, як Лисичка – сестричка навчала Вовка рибу ловити.

Бабуся Казкарка:

Молодці, малята, знаєте ви мої казочки. А зараз, дітки, скажу вам таку казку:

Приніс зайчик дрів в'язку,

Поколов їх дрібненько,

Зварив кашу скоренько.

Каша була солодка –

Моя казка коротка.

Завдання 3. Назвіть, з яких казок ці герої:

1) Маленька, сіренька біди наробила: щось біле, кругленьке хвостиком розбила.

2) З ним жили мишенята:

Круть і Верть їх звали
Днями ці ледачі друзі
Танки витинали.

3) Підробив він голосок -

Став маминим співати.

Здогадалися вони:

„То вовк, а не мати”.

4) На городі виростала,

Сили набирала

Непомітно, дуже швидко

Великою стала.

Став тут дід усіх гукати

І красуню рвати.

А ви, діточки мої, встигли відгадати?

Бабуся Казкарка: Скажу вам, дітки, казку і другу:

Прибіг котик із луку,

Ліг собі серед печі.

Дасте бубликів в'язку –

Докажу вам ту казку.

Завдання 4. Складіть розрізані ілюстрації до казок і назвіть їх.

Завдання 5. А зараз завдання музичне. Послухайте уважно мелодію і скажіть, про яких казкових героїв вона вам нагадала.

Завдання 6. Представник однієї команди заспіває пісеньку Лисички, а другої – пісеньку Кози.

Гра „Коза – дєреза”:

Бабуся Казкарка: Я б ще й третю казку вам сказала:

Мушка в хаті літала,

В сметану влетіла,

Вийти звідти не вміла.

Далі – далі не можна,

Бо це казка тривожна.

Завдання 7.

Бабуся Казкарка: Ось бачите, любі діти, як багато казок я знаю, та ще й рахувати вмію. А ви зможете пригадати, в назвах яких казок є цифри. („Три ведмеді”, „Троє поросят”, „Вовк і семеро козенят”, „Півник і двоє мишенят”, „Білосніжка і сім гномів”, „Три брати”).

Завдання 8. Гра „Буває – не буває”.

- Діти, скажіть мені, будь ласка, буває таке чи ні?

- Комарі взимку бувають? Ні? Так це вони у вирій полетіли?

- Йду я до вас у садок, а назустріч мені двоє дівчаток. Буває таке чи ні?

За ними мама веде за руку ворону, а та як закукурікає! Буває таке? Ні? А чому, поясніть?

- А правда, що сіткою можна зайця у річці зловити?

- А мої онуки пішли влітку на вулицю гратися з сусідськими хлопчиками. Дивлюся я у вікно, а вони, бешкетники, зробили снігову гірку. І гайда на санчатах кататися. Може бути таке?

- Пішла я ввечері до криниці. Заглянула туди, а там і місяць, і зорі блищать. Ну я їх і дістала, щоб вони там не потонули. Дістаю та все на небо закидаю. Та ще й протру яку, щоб ясніше світила.

- Іду в ліс, аж глядь: баран вовка загриз і потяг у хащі. Буває таке чи ні?

Дякую, дуже ви мені, дітки, допомогли. Тепер я буду розумна і знатиму, що буває, а що – ні. А то я гадала, що всі дошкільнята неслухняні, бешкетники, а вони, виявляється, чемні, кмітливі, веселі, розумні.

Підводяться підсумки. Бабуся Казкарка нагороджує переможців.

Сценарій родинного свята
«Чарівницю Осінь в гості ми запросимо»
для дітей старшої групи.

Діти заходять до зали і сідають на стільчики.

Ведуча: Стало доброю традицією збиратися в цій затишній залі нашою «груповою» сім'єю. Ще у нас в пам'яті звуки гомінкого ярмарку, а чарівна осінь знову збирає нас на зустріч з казкою.

Осінь... Золота, пишна, щедра, багата. Такими словами називають її люди. Осінь – щедра господиня. Вона пригощає нас рум'яними яблуками і медовими грушами, гарбузовою кашею і квашеною капустою. Осінь-чарівниця одягає ліс у золоті шати і застеляє землю яскравим кольоровим килимом.

Шановні наші батьки! Давайте пригадаємо, які пісні про осінь Ви знаєте.

(Звучать мелодії пісень про осінь, а батьки їх відгадують та співають.

Пісні: 1) група «Ліцей» «Осінь»,

2) М.Розенбаум «Вальс-бостон»,

3) група «Пламя» - «Листя жовтїї»

Ведуча: Так давайте запросимо Осінь до нас!

Діти: Осінь, осінь в гості просимо!

Осінь: Ось я – за сосною,

Ось і листя в'яне.

Хто я?

Це за мною йдуть густі тумани.

Ранками імлистими, вдень, як позолоту,

Обриваю листя – це моя робота.

Ведуча: Заходь до нас. Про себе розкажи спочатку. Порозважайся з нами заодно.

Осінь: В руках моїх, погляньте,

Із листя різнобарвного гірлянда.

До всього ж я художниця завзята

Гірлянду подарую вам, малята.

Але гірлянда в мене буде не звичайна. Хлопці будуть дубовими листочками, а дівчатка- кленовими.

Гра з гірляндою

(Діти-листочки вишуковуються змією за Осінню тримаючись за руки)

Осінь: Я не сама до вас прийшла

Трьох братів я привела.

Їх за описом впізнайте

Як їх звати? Відгадайте.

Осінь загадує загадки:

1. Дозріває горобина,

І калина вже рясна

Перше листя обпадає,

Коли це буває. (У вересні)
2. Груші, яблука зірвали,
У комору заховали.
Проситься гарбуз до хати,
Щоб під ліжком зимувати.
В лісі вирости опеньки –
Довгоногі і тоненькі.
На деревах листя жовкне,
В двері стука місяць... (Жовтень.)

3. Вітер плаче, вітер виє.
Дощ осінній дрібно сіє.
І ніде не видно пташки,
Ані бджілки, ні мурашки.
Вже зів'яли гарні квіти,
Скрізь калюжі поналито.
Голе поле, голий сад,
Бо надворі... (Листопад.)

Осінь: Молодці, діти!
Всі загадки відгадали
Братів осені впізнали.

Ведуча: А тепер давайте запросимо їх до нас на свято.
Вересень Перший місяць – вересень. Я смачний.
Вам дарую яблука запашні,
Груші, сливи, дині й виноград –
То солодка радість для малят.

Жовтень Я Вересневі вдячний за старанність.
Врожай добротний зібрано без втрат.
І ось прийшов сьогодні на світанні
У гості Жовтень – Вересня я брат.
В садах те листя, що було зелене
Зробилося одразу золоте.
Принишкли і дерева і кущі,
Уже осінні перші йдуть дощі.

Листопад Я Листопадом звуся не дарма,
З дерев останнє листя обриваю.
Вітер понад лісом співа - гуде –
Засинайте швидше, зима іде.

Ведуча: В нас на святі знову гості. Вони нерозлучні з Осінню. Це її
вірні друзі — осінні дощі.

Дощик, дощик крапає дрібненько
Не боюся я дощу, бо я веселенька.
Дощик, дощик крапає сильніше,
Грай музико, дужче грай,
Буде веселіше.

Танець краплинок.

Виходять дівчатка Калинки.

1 Калина. Беріть калину — червоні корали,
Ці кетяги небо і сонце ввібрали,
Напоїть матуся калиновим чаєм,
Недугу ураз, як рукою знімає.

2 Калина. Я не груша, я не слива,
Я калинонька вродлива
Я стою в зеленім листі,
У червоному намисті.

Танець калинок.

Осінь: Якби не казка, хто б і знав
Що стільки є чудес на світі
І хто би двері відчиняв у світ,
В якому грають діти....
Лети, листочку мій, лети
І двері в казку відчини.

Під жваву музику **забігає хлопчик – Вітер** із торбинкою,
зупиняється, витирає лоба.

Вітер: Усе прибрав я, наробився
І, звичайно ж, утомився. (виймає сопілочку)
Коли гарний настрій маю,
На сопілочці я граю.
Зроблена вона із гілки,
Грай же, грай, моя сопілко!

Під звучання ліричної народної мелодії імітує гру на сопілці. Потім
вкладається на килимку, поклавши торбинку під голову і засинає.

Осінь: Вкрився Вітер аж до брів
І тихенько засопів.
Хоч торбинка й не подушка,
Він поклав її під вушко.

Залітає Сорока у червоному намисті

Сорока: Скре – ке – ке! Скре – ке – ке!
Знову Осінь? Що таке?
Ох, які тут скрізь дива!
І яка навкруг краса!
Із калини, що у лузі,
Маю я намисто, друзі.

Вітер повертається, торбинка падає, Сорока помічає її і швиденько
хапає і роздивляється.

Сорока: Скре – ке – ке! Скре – ке – ке!
Чи ви бачили таке?
Чи ви бачили, чи чули,
Що це нині я утнула?
Я знайшла ось цю торбину.
Покладу її на спину,

Потім сяду на дубочку
Й роздивлюся до ладочку.
Тож хутенько полечу
І награюсь досхочу.

Сорока вилітає

Осінь: От Сорока! Скрекотуха,
Аж болять від неї вуха.
Бачили? Наскрекотала
Й нищечком торбинку вкрала.
А навколо тихо, тихо...
Хоч би тут не сталось лихо.

Вітер прокидається, шукає торбинку.

Вітер: Де сопілка? Ну й дива!
Вона в торбі тут була.
Ох, лиха моя година!
Ні сопілки, ні торбини.
Маю зараз поспішати,
Щоб торбинку відшукати.

Вітер зникає. Вибігають білочки з кошичками в руках.

«Пісня білочок» муз. Н. Терьохіної, сл. А. Бродського

Перша Білочка: Подивлюся в кошик - пусто.

Друга Білочка: Та й у мене теж не густо.

Перша Білочка: Хоч подув би вітер трішки
Позбивав би нам горішки.

Друга Білочка: Нам не варто сумувати,
Краще Вітра зачекати.
Сідають на стільчики

Осінь: На галявину тихенько вийшли маленькі їжачки.

Перший Їжачок: Чую, чую своїм писком:
Осінь зовсім, зовсім близько.
Ще сказати я вам мушу:
Чую, чую – пахнуть груші.
Тож хутенько поспішу,
Вітра в полі попрошу,
Він послухає, бо мусить,
І грушок мені натрусить.

Другий Їжачок: Принесем їх у хатину
Для діток і для дружини.
Разом будемо радіти
І смачненько хрумкотіти.

Їжачки уходять, вибігає гурт зайців з музичними інструментами.

Осінь: Ось прийшли до нас на свято
Невгамовні зайченята.

Перше Зайченя: Я страшенний боягуз,
І Лисиці я боюсь.

В полі, в лісі – навкруги.
Скрізь у Зайця вороги.
Друге Зайченя: Чуєш, брате, у кущах
Щось таке – ну просто жаж!
Третє Зайченя: Та не бійтеся, малі,
Втечемо, повірте, ми.
Вітер швидко нас помчить,
Занесе далеко вмить!
Четверте Зайченя: Доки ж Вітра почекаєм
Ми любесенько заграєм.
Хто нам, друзі, допоможе
І заграти з нами зможе?

До Зайченят приєднуються інші звірі та виконують в оркестрі музичну п'єсу.

«Оркестр»

З'являється Лисичка

Лисичка: Маю діток я п'ятірко –
Непосидьки та крутіжки.
Йти до школи не бажають,
Бо оцінки їх лякають.
Ще й морока нам від Вітру –
Притрусив доріжки листям.
Тож, виходить, лисенята
Цілий день сидять у хаті.
Хай же вітер поспішає,
Нам доріжки розчищає.

Лисичка уходить.

Осінь: В лісі Вітра всі чекають,
Та, либонь, вони не знають,
Що Сорока прилітала
І торбинку в нього вкрала.

З'являється Сорока з сопілкою в руках.

Сорока: Я тепер у лісі цьому
Спокою не дам нікому.
Як заграю у сопілку –
Не залишитесь на гілках.

Дме у сопілку, вона видає різкі звуки.

Осінь: Не чини тут замороку,
Схаменись хутчіш, Сороко!
Та хоч трохи совість май
І сопілку нам віддай!
Ну ж бо, гей, часу не гаймо,
Разом Вітра погукаймо!

Всі гуртом гукають: Вітре, Вітре, поспіши, в лісі всім допоможи!
Залітає стурбований Вітер.

Вітер: Ні, нічого я не зможу,
Вам нічим не допоможу.
Свою силу загубив –
Отаке я наробив!

Сорока: Скре – ке – ке! Скре – ке – ке!
Чи ви бачили таке? (Віддає сопілку)
Забирай добро своє,
Вже воно навек твоє.
Тільки збитків не чини
І добро усім роби.

Вітер: (радісно) Все довкола оживає
І любов'ю розцвітає.
Бо без Вітру й справді, діти,
Хіба може все тут жити?

Стає у коло з сопілкою, діти навколо нього.

Вересень: Гарну казку ми створили і гостей розвеселили.

Жовтень: Добре хай усім живеться, все лихе нехай минеться.

Листопад: Хай у кожному пору року буде кожному нівроку.

Осінь: Восени часто йдуть дощі, залишаючи після себе на землі калюжі. По калюжам зручно ходити в гумових черевиках - калошах. Давайте пограємо в гру «Калоші»

Гра «Калоші»

(Діти шикуються на дві команди. Один за одним взувають калоші та оббігають в них калюжі. Перемагає команда, яка швидше оббіжить калюжі, не загубивши при цьому калоші)

Ведуча: Шановні наші батьки. Давайте на пам'ять про нашу зустріч прикрасимо осінню картину.

(Матусі вирізують листочки та разом з дітьми прикрашають картину з зображенням Осені).

Осінь: Я до вас прийшла з дарами-чарівними яблучками. Хто з'їсть яблучко, той стане добріше.

Осінь пригощає дітей яблуками.

Секрети пальчикового театру

Розвиток мовлення у дітей тісно пов'язаний з розвитком їхніх рухів, в основі яких важливе місце посідає сформованість дрібної моторики рук. Так, помічено, що малюнки, які швидко повторюють за вихователем його рухи пальцями, добре й розмовляють. І навпаки, якщо діти не розмовляють, або розмовляють погано, то й пальці у них напружені, згинаються і розгинаються тільки всі разом, або ж мляві й не виконують окремих рухів.

До мовних, математичних та інших занять я ретельно готувалась, заздалегідь обмірковувала необхідні рухи, зачувала на пам'ять текст і виразно розповідала його. Для розвитку дрібної моторики рук використовувала такий матеріал: мозаїку(малу й велику); башточки різної висоти; коробочки для зберігання у них дрібних камінчиків, жолудів тощо; пористі губки для тренування п'ястевих м'язів; кільця різного розміру для нанизування їх на стрижень; різноколірні клубочки ниток для перемотування; посібники для застібування гудзиків, кнопок та гачків; мотузки різної товщини для зав'язування та розв'язування вузлів; маленькі іграшки для розвитку дотикового сприймання; дощечки с шаром пластиліну для декорування основи дрібними камінчиками; пластмасові та дерев'яні палички для викладання «узорів» за зразком.

Практикувала на заняттях і в повсякденній роботі так званий пальчиковий театр: п'яти-десяти хвилин протягом дня цілком досить, щоб стимулювати мовну активність дитини. Ось які вправи і забавлянки я пропонувала своїм вихованцям.

Перший цикл

1. «Долоні на столі» - на рахунок «один,два» розчепірити пальці, потім звести до купи
2. «Долоня, кулак, ребро» - на рахунок «один, два, три» послідовно виконувати зазначені рухи.
3. «Пальчики вітаються» - на рахунок «один, два, три, чотири, п'ять» по черзі з'єднувати пальці обох рук: великий з великим, вказівний із вказівним, і т.д.
4. «Чоловічок» - вказівний та середній пальці правої, а потім лівої руки «бігають» по столі.
5. «Біг навипередки» - рухи попередньої вправи виконують обидві руки водночас.
6. **Забавлянка «Пальчик-пальчик»:**

- пальчик , пальчик, що робив?
- з оцим пальчиком я кашу їв
- з оцим братком у ліс ходив,
- з оцим братком виводив спів
- з оцим братком я борщ варив

Промовляючи слова, послідовно торкайтесь кінчиком великого пальця кінчиків інших пальців, починаючи з вказівного.

Другий цикл

1. «Коза» - витягнути вказівний палець та мізинець правої руки, потім – лівої.
2. «Козенята» - рухи такі самі, але вже обома руками, з'єднуючи їх.
3. «Зайці» - витягнути вгору вказівний та середній пальці, а великий, безіменний та мізинець стулить.
4. «Дерева» - підняти вгору обидві руки долонями до себе, широко розвівши пальці.

5. Забавлянки «Білка»:

Їде білка своїм возом.
 Каже: я підвезти можу
 Лисичку – сестричку,
 Горобчика, синичку
 Ведмедя товстоп'ятого
 Ще й зайчика вухатого

Вихователь і діти пальцями лівої руки згинають по черзі пальці правої руки, починаючи з великого пальця.

Третій цикл

1. «Прапорці»- великий палець витягнути в гору, решту пальців стулити й випростати.
2. «Пташки»- великий палець по черзі з'єднувати з іншими.
3. «Гніздечко»- стиснувши пальці обох рук, з'єднати їх у вигляді чашки.
4. «Квітка»- рух такий самий, але вже з розведеними пальцями.
5. «Корінці рослини» - притиснути долоні одну до одної пальцями до низу.

6. Забавлянка «Цей ось пальчик»:

Цей ось пальчик-мій дідусь,
 Цей ось пальчик - мій татусь,
 Цей ось пальчик-моя баба,
 Цей ось пальчик-моя мама,
 Цей ось пальчик-я.
 Ось і вся моя сім'я.

Стиснувши пальці лівої руки в кулачок, діти слухають забавлянки і по черзі розгинають пальці, починають з великого.

Четвертий цикл

1. **«Бджола»**- вказівним пальцем правої, потім лівої руки робити колові рухи.
2. **«Бджоли»**- такі самі рухи, але вже обома руками.
3. **«Човен»**- пальці обох рук стиснути, спрямувавши їх уперед, з'єднати долоні й злегка розгорнути.
4. **«Сонячні промені»** - схрестивши пальці, підняти руки вгору й розвести пальці.
5. **«Пасажири в автобусі»** - схрестити пальці обох рук і повернути долоні зовнішнім боком до підлоги, великі пальці рук витягнути в гору.

6. Забавлянка «Цей ось пальчик»:

Цей ось пальчик спочивав,
 Цей ось пальчик задрімав,
 Цей ось пальчик в ліжку ліг,
 Цей ось пальчик раптом плиг.
 Тихше, пальчик, не стрибай,
 Братикам поспати дай.
 Встали пальчики. Ура!
 В дитсадок іти пора.

Піднести ліву руку долонею до себе, а правою рукою відповідно до тексту по черзі згинати пальці, починаючи з мізинця на останні два рядки вихователь і діти розгинають усі пальці.

П'ятий цикл

1. **«Замок»**- на рахунок «один» стулити долоні, на «два» – з'єднати в замок.
2. **«Лисичка і зайці»** - лисичка скрадається: всі пальці повільно «крокують» по столу в перед; заєць тікає: пальці швидко рухаються назад.
3. **«Павук»**- зігнути пальці повільно рухаються по столу.
4. **«Метелик»**- з'єднавши долоні зовнішнім боком, швидко ворушити щільно стиснутими пальцями: «метелик тріпоче крильцями».
5. **Забавлянка «Нумо, братця, до роботи»:**

Нумо, братця, до роботи!
 Покажіть свою охоту:
 Більшому рубати дрова,
 А тобі вогонь розкласти,
 А тобі носити воду,
 А тобі варити кашу.
 А маленькому співати
 Та ще й гарно танцювати,
 Братців рідних забавляти.

Вихователь і діти, звертаючись до правої руки, стиснути в кулак, по черзі розгинаючи всі пальці.

Шостий цикл

1. **«Двоє розмовляють»** - стиснути руки в кулак, великі пальці витягнути в гору й зблизити.

2. «Стіл»- праву руку стиснути в кулак, на неї горизонтально покласти ліву долоню.

3. «Крісло»- праву руку стиснути в кулак, а ліву вертикально прикласти до неї.

4. «Ворота»- з'єднати кінчики середнього та безіменного пальців обох рук, великі пальці підняти в гору або сховати в середину.

5. «Лист»- підняти долоні вгору внутрішнім боком одна до одної, зігнути пальці горизонтально й з'єднати кінчики середнього та безіменного пальців обох рук.

6. Потішка «Погреби»:

Раз, два, три, чотири, п'ять,
Ми йдемо гриби шукать,
Цей ось пальчик в ліс пішов,
Цей ось пальчик гриб знайшов,
Цей ось пальчик раду дав,
Цей ось пальчик зготував,
Цей ось пальчик гарно з'їв,
І від цього потовстів.

По черзі згинати пальці, починаючи з мізинця.

Сьомий цикл

1. «Ромашка»- з'єднавши обидві руки низом долонь, розчепірити пальці.

2. «Тюльпан»- напівзігнуті пальці обох рук з'єднати, утворивши голівку квітки. На рахунок «один, два» згинати і розгинати п'ясть

3. Забавлянка «Червоні квітки»:

Червоні квітки
Розтулили пелюстки,
Вітер легко дише
Квітоньки колише.
Червоні квітки
Постуляли пелюстки,
Тихо засинають
Голівки стуляють.

З'єднати долоні з напівзігнутими пальцями, утворивши голівку нерозквітлої квітки. Повільно розгорнути пальці – «пелюстки» потім стулити їх і легенько погойдати «голівкою».

Восьмий цикл

1. «Равлик з вусиками» - покласти праву долоню внутрішнім боком на стіл, підняти вгору вказівний та середній пальці розчепірити їх.

2. «Равликова хатка» - праву долоню покласти на стіл, лівою накрити її.

3. «Їжак»- з'єднати долоні, спрямувати пальці вгору й розчепірити їх.

4. **«Кіт»**- зігнути середній та безіменний пальці правої руки притиснути їх до долоні великим пальцем; вказівний палець та мізинець злегка зігнути й підняти руки вгору.

5. **«Вовк»**- з'єднати середній та безіменний пальці правої руки, вказівний палець та мізинець злегка зігнути й підняти руки вгору.

6. **Забавлянка «Апельсин»**

Ми ділили апельсин,
Апельсин на всіх один.
Оця часточка – котові,
Оця частка - їжакові,
Оця частка слимакові.
Ще одненька для зозульки,
А вовчиську буде шкурка.

Дев'ятий цикл

1. **«Ножиці»**- вказівний та середній пальці обох рук імітують стриження волосся.

2. **«Дзвін»**- схрестити пальці обох рук, опукло з'єднавши долоні зовнішнім боком дорого; опустити середній палець правої руки вниз і вільно рухати ним.

3. **«Будинок»**- з'єднати похило кінчики пальців правої та лівої руки.

4. **«Діжка з водою»** - пальці лівої руки стиснути в кулак, лишивши зверху дірку.

5. **«Пожежник»**- вказівний та середній пальці правої руки «біжать» по іграшковій драбинці.

6. **Забавлянка «Хованка»:**

Пальці в хованку всі гралась,
І гарненько поховались.
Ось так, ось так
Всі гарненько поховались

7. **Забавлянка «Сорока-ворона»**- промовляючи текст, дитина вказівним пальцем правої руки водить по лівій долоні: на слова «Цьому дала» згинає по черзі кожний палець руки, крім мізинця.

ВИДИ ТЕАТРІВ ТЕАТР ЯЄЦЬ

Щоб створити ляльку для настільного театру яєць, треба, насамперед, підготувати робочу основу. Сире яйце слід проколоти з обох боків голкою, потім через тоненьку трубочку, дмухаючи, видалити вміст, добре промити водою і просушити. Далі закріпити на конусі форми ниточку чи гумку і дрібними деталями оздобити ляльку. Основою театру яєць може стати коробка з вирізаним широким боком, а зверху на тоненьких дерев'яних планочках закріплюються іграшки. На внутрішньому широкому боці розміщується декорація до казки.

ТЕАТР СМУЖОК

Атрибути для театру смужок виготовляються із різнокольорових смужок картону чи кольорового паперу, наклеєного на цупку основу. Із смужок різної величини скручуємо кільця, потім скріплюємо їх залежно від форми фігури: менше до більшого, менше на більше. З маленьких шматочків вирізаємо вушка, вусики, хвостики, оченята і розміщуємо їх на коробках. Так з'являється кумедне рожеве поросятко чи прудка мишка.

ТЕАТР ШИШОК

Звичайна соснова чи ялинкова шишка може перетворитися на чудову ляльку. Для виготовлення іграшок настільного театру краще використовувати соснові чи кедрові шишки: вони об'ємніше і більш стійкі. Щоб "оживити" іграшку, треба з'єднати більшу шишку з меншою, причому тулуб – це вертикально розміщена шишка (кінчиком донизу), а голівка – горизонтально (кінчиком вбік). Для ніжок і лапок краще використати дрот чи трубочки для коктейлю, за основу слугуватимуть кришечки з поліетиленових пляшок, шапочки жолудів чи розрізані навпіл каштани. За таким принципом можна створити театр жолудів, театр каштанів.

ТЕАТР МУШЕЛЬ

Складнішим для виготовлення, але не менш цікавим для гри є театр мушель. Оскільки матеріал для цього виду настільного театру досить ламкий, то вихователеві слід провести попередню роботу про поводження з такими іграшками. Щоб з'явилася лялька, слід посортувати мушлі за розміром (непоганим матеріалом слугують і морські, і річкові мушлі), з'єднати половинки клеєм і знову посортувати об'ємні деталі на більші і менші. Тепер з'єднати голівки з тулубом, прикріпити до основ лапки (окремі мушлі), акварельними фарбами розмалювати мордочки, вушка, лапки, і ляльки готові.

ТЕАТР КВІТІВ

Незвичним і оригінальним є театр квітів, що виготовляється із штучних квітів та зелених. На серцевинку чи бутон квітки прикріплюються оченята, ротик, носик, до листочків прив'язується цупка нитка чи тоненький дріт. Коли натягують і пускають нитку, листочки починають рухатися. Таким чином, коли актор промовляє слова персонажа, квітка "оживає".

ТЕАТР ОВОЧІВ

Цікавим моментом на осінньому святі буде театр овочів. Різноманітними деталями оздоблюються кабачок, гарбуз, кавун, баклажан, перець тощо. Неперевершеними фантазерами є батьки. Тож, залучивши батьків до участі у виставці персонажів із овочів, можна отримати оригінальні атрибути настільного театру овочів. Оскільки такі іграшки не зможуть довго зберігатися, то можна виготовити театр овочів із пап'є-маше. Гудзики стануть оченятами, нитки – волоссям чи бородою, намистинки – ротиком, а решту деталей можна домалювати фарбами.

ТЕАТР ТОПОТУШОК

Щоб виготовити іграшку - топотушку, треба намалювати на картоні людину чи звіра, але ніжки і нижні лапки малювати не треба. Зображення вирізати. Кріпиться фігурка до внутрішньої долоні за допомогою тоненької гумки. На великий та вказівний пальці одягаються ніжки (наперстки чи корки з-під одеколону, обклеєні тканиною чи кольоровим папером). Така іграшка може "ходити", "бігати", "танцювати" на столі, при цьому її ніжки тупотять. Діти старшої групи зможуть виготовити ці іграшки самостійно. Футляром для збереження іграшок може слугувати коробочка з-під торта або цукерок. Коли її оздобити малюнками, вона приваблюватиме малят, викликати інтерес до самостійної гри.

ПАЛЬЧИКОВИЙ ТЕАТР

Цей вид театру особливо доречний тоді, коли треба показати відразу кілька персонажів, як у казках "Колобок", "Ріпка". Оперування зодягнутою на палець лялькою доступне вже молодшим дошкільникам. Дитина згинає пальці і промовляє слова героїв, рухаючи одним або кількома пальцями відразу. Можна при цьому використовувати ширму, а можна вільно рухатися по кімнаті. Найпростіші атрибути – це паперові ляльки, приклеєні до картонних кілець розміром з палець. За персонажів також правитимуть тенісні кульки, коробочки з-під ліків, футляри кіндер - сюрпризу.

ТЕАТР КАРТИНОК

Дошкільники дуже люблять розглядати малюнки в книжках. А якщо показати ці малюнки в русі, це дасть дітям ще більше задоволення. Обравши будь-яку казку, вихователь розкладає картинки на столі зображенням донизу або виставляє за ширму. Декорації можна закріпити на катушках, вони стійко тримаються і легко маніпулюють. Картинку-персонаж слід виводити плавно; коли озвучується герой, необхідно зробити рухи вперед, вбік. Поруху персонажа діти визначають, який саме герой зараз говорить. Головна умова – картинки повинні бути яскравими, намальовані у певному стилі.

ТЕАТР НА ОЛІВЦЯХ

Для цього виду театру знадобляться звичайні олівці, що слугуватимуть основою для маніпулювання персонажем. До однієї сторони олівця кріпиться сірникова коробочка, на якій зображені герої казок. Можна також на олівці закріпити ляльки пальчикового театру. Такі іграшки легко тримати у руках, водночас рухати двома героями. Ширмою слугує спинка звичайного дитячого стільчика, розгорнута книга і навіть плече. Таким театром дитина може бавитися самостійно чи демонструвати виставу друзям.

ТЕАТР ІГРАШОК

Цікаві сцени можна розіграти, використовуючи звичайні іграшки. Інтерес викликає у малят іграшкова родина: заєць-тато, зайчиха-мама, зайчєня-син, сімейство їжачків. Вихователь сідає за стіл, діти розміщуються півколом. Праворуч і ліворуч від вихователя стоять стільці з іграшками, діти їх не бачать. Не маскуючи рук, вихователь бере іграшку, рухає нею по столу і говорить за персонажа. Вся увага дітей зосереджується на іграшці, з якою вони нещодавно бавилися, а зараз вона є актором. Іграшку виводять із-за столу, збоку, під час виходу доводять до краю стола і швидко опускають донизу. Усі іграшки повинні знаходитися так, щоб діти їх не бачили. Щоб показати, що лялька йде, слід повільно пересувати її поверхнею; якщо лялька біжить, то рухати треба швидко. Якщо зайчик плаче, то він оченята закриває лапками, змерз – труситься, вітається – підіймає лапу. Мета таких показів – внести різноманітність у гру дітей, зробити іграшку цікавою.

ТЕАТР ТІНЕЙ

Дійовими особами цього виду театру можуть бути як актори, так і силуети героїв, виготовлені з різного матеріалу. Для вистави тіньового театру виготовляється ширма, обтягнута світлою прозорою тканиною. За екраном закріплюється яскраве світло: електролампа, свічка, ліхтарик або виставляється навпроти вікна чи сонячних променів. Знизу плоскої фігури закріплюється паличка, за допомогою якої здійснюється рух персонажів.

КУЛАЧКОВИЙ ТЕАТР

Персонажі кулачкового театру виготовляються за принципом пальчикового театру. Для голівки можна пристосувати будь-яку паперову коробку (кубічну, конусну, циліндричну), лише якби помістився дитячий кулачок. До основи прикріплюються допоміжні деталі, вирізані із будь-якого матеріалу. Якщо на місці ротика вирізати отвір, то, поворушивши біля нього зсередини пальчиком, можна створити ефект ляльки, що говорить.

ТЕАТР РУКАВИЧОК

Для виготовлення оригінальних іграшок лялькового театру знадобляться старі дитячі рукавички з одним чи п'ятьма пальчиками. Так, вдягнута на руку рукавичка з одним пальцем може зображувати голову, де палець, нещільно набитий ватою чи поролоном, слугуватиме носом, за очі правитимуть різнокольорові гудзики, рот можна вишити червоними нитками, волосся робиться з грубої вовняної чи синтетичної пряжі, на вуха підуть пальці з інших рукавичок. Можна перетворити рукавичку й у цілісну фігуру звірятка або птаха – тоді її палець, вдягнутий на великий палець руки, стане рухливим хвостиком. Рукавичкою з п'ятьма пальцями можна показати зайчика. Кумедною вийде голівка, якщо всередину вивернути зайві пальці. Ті, що потрібно для відтворення певного образу, набиваються ватою або ж вони трохи звисають. Саму ж рукавичку-голівку дитина вдягає на кулачок. Якщо іграшки-рукавички одягнути на пляшечки, то вони легко слугують персонажами настільного театру.

ТЕАТР ЛОЖОК

Техніка виготовлення ляльок із ложок проста. На опуклому боці великої дерев'яної, пластикової чи металеві ложки слід наклеїти зображення мордочки звірятка чи обличчя персонажа-людини або намалювати їх акварельними фарбами (акварельний малюнок обов'язково слід вкрити шаром лаку). Вуха, волосся та деякі деталі тулуба можна зобразити відразу, а можна й виготовити їх окремо і приклеїти до ложки. Прямокутник барвистої тканини зшити з боків, одягнути на ложку й стягнути ниткою на ший ляльки.

ФЛАНЕЛЕГРАФ

Специфіка фланелеграфа полягає в тому, що на ньому можна продемонструвати не кожен твір, оскільки самі по собі картинки – статичні і здебільшого лише ілюструють розповідь вихователя. Тому не слід добирати твори, де рух персонажів має важливе значення. Масштаб на фланелеграфі – річ умовна. Будинок чи дерево можуть бути меншими за людську постать, але слід дотримуватися таких правил: не можна розташовувати картини-персонажі обличчям до краю дошки, перед ними обов'язково має бути простір; не слід розміщувати картини на одній половині дошки; малюнки мають бути виразними, барвистими і стилістично єдиними, виконані в одній манері (українська казка, російська, молдовська).

Цікавою формою виготовлення картинок є дитячі малюнки. Стіл із фланелеграфом ставлять навпроти вікна, щоб світло падало на дошку. Перед показом картини розкладають на столі в порядку їх демонстрування лицем вниз і нумерують

ТЕАТР МАСОК

Маски, що одягаються на лице, можуть бути і самостійними іграшками настільного театру. Можна також виготовити власноруч площинні і об'ємні маски із підручних матеріалів. Набори масок можуть бути до конкретного твору або довільними (маски звірят чи людей). Для показу площинних масок можна використати фланелеграф чи магнітну дошку, а для об'ємних стійкою основою стануть поліетиленові пляшки чи спортивні кеглі.

ТЕАТР БАНОЧОК, ПЛЯШЕЧОК

Виготовляти такі іграшки неважко. Основою для майбутньої ляльки слугують баночки та пляшечки з під продуктів харчування, парфумів, шампунів тощо. Баночки обклеюються кольоровим папером чи тканиною. До кришечки прикріплюються нитки пряжі, підрізуються, і зачіска ляльки готова. Очі можна зробити з гудзиків, обрізків паперу чи тканини. Пляшка з-під солодкого напою може стати гарною основою для ляльки кулачкового чи настільного театру. Низ пляшки відрізається, щоб можна було засунути руку. На кришечку одягається голова персонажа, пляшка обшивається тканиною. Мордочка оздоблюється дрібними деталями: намистинками, гудзиками, стрічками.

ТЕАТР МАРІОНЕТОК

Основною деталлю, що приводить у рух ляльку-маріонетку, є ваги, вони бувають вертикальні і горизонтальні, за формою нагадують хрестовини з перетинками. Їх легко виготовити з дерев'яних брусочків, лінійок. У рух ляльку приводять тримаючи за середину вагів і нахиляючи їх вгору – вниз, ліворуч – праворуч. Важливою деталлю є довжина нитки. Слід враховувати, де буде демонструватися лялька: на підлозі чи містку. Частинами ляльки можуть бути різноманітні матеріали: пластикові баночки, пляшечки, кільця башточок, кульки тенісні або з пінопласту.

ТЕАТР ПЕТРУШОК

Ляльки-петрушки відрізняються від звичайних тим, що у них немає тулуба. Його замінює сорочка-рукавичка, яка одягається на руку. Щоб лялька ожила, треба одягти її на хрестовину, утворену вказівним, середнім та великим пальцями руки. Для пошиття такої ляльки має бути спеціальна викрійка, а можна й використовувати ляльки, виготовлені у серійному виробництві. Цей вид театру потребує підготовки. Слід провести кілька занять із дітьми з розучування елементарних рухових вправ: лялька тримає себе лапками по мордочці, обнімає вихователя, гладить його по голівці, притуляється до щок, цілує... Сценою театру петрушок має бути ширма. На ній встановлюються декорації, відбувається дія спектаклю.

ТЕАТР ОРІГАМІ

Папір – це доступний та універсальний матеріал для виготовлення різноманітних поробок. Орігамі приваблює дітей тим, що вони самі мають можливість створювати іграшки. Прийомами згинання та вирізання має володіти, насамперед, вихователь. Виготовлення іграшок - орігамі потребує певної підготовки і уміння. Та на сьогодні є достатня кількість літератури з цієї теми. Тож створити театр можна з будь-якими персонажами, виготовленими власноруч. Саме цей вид настільного театру надихає дітей на створення нових сюжетів, оскільки не до кожної казки можна виготовити усіх героїв за технікою орігамі. Великий інтерес викликає у дітей самостійне виготовлення ляльок - орігамі.

ДРАМАТИЗАЦІЯ

Драматизація в навчально-виховному процесі дошкільного закладу включає інсценівку казок, пісень, прозових та поетичних творів. Конкретні вчинки персонажів, короткі діалоги дають змогу залучати до драматизації багато дітей.

У щоденній ігровій діяльності дошкільників часто з'являються сюжети, події, описані у почутих оповіданнях і казках. Такі ігри виникають стихійно з ініціативи самих дітей. Слова та дії не заучуються заздалегідь. У цих іграх найвільніше розвивається творча активність дітей, що обумовлює успіх подальшого формування творчої індивідуальності.

Заохочуючи дітей до ігор за сюжетами літературних творів, педагог розвиває їх пам'ять, мислення, стимулює творчу уяву, дарує радість спілкування з улюбленими героями казок та оповідань, вчить доброти, чуйності.

Але всього цього можна досягти не шляхом вказівок, а тільки в тісній співдружності дорослого та дітей. Вихователь може лише тоді дати поштовх для розвитку здібностей дітей, коли стане цікавим партнером у іграх.

Дидактичні ігри за темою «Театр»

Дидактична гра «Добери предмети»

Мета: Вміти визначати призначення кожного з предметів та вибрати той, який знадобиться в театрі, пояснити свій вибір.

Ігрова дія: Розглядання малюнків та пояснення свого вибору.

Хід гри: Діти розглядають запропоновані малюнки і вибирають ті, на яких зображені предмети, що знадобляться у театрі і чому.

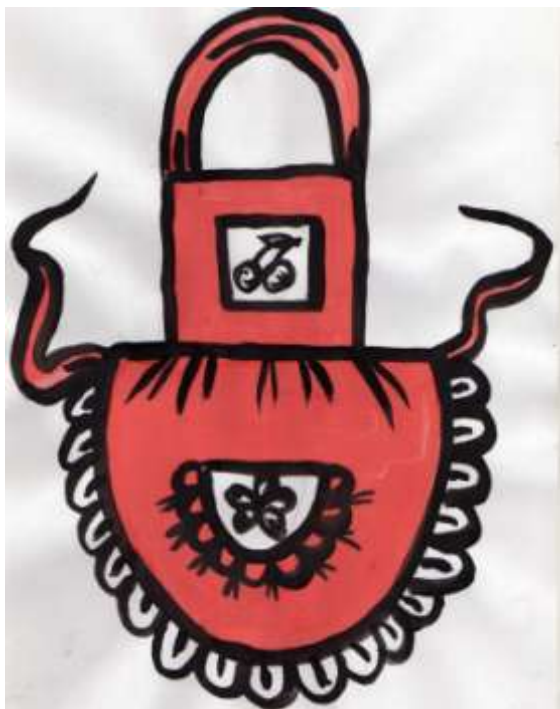

Дидактична гра «Збираємося до театру»

Мета: Закріпити знання про одяг, який слід одягати в театр та вчити пояснювати свій вибір.

Ігрова дія: Розглядання запропонованих малюнків та пояснення свого вибору.

Хід гри: Дітям пропонується розглянути картинки із зображеним на них одягом. Вибрати той, в якому можна йти до театру та пояснити чому.

Дидактична гра «Знайди двері»

Мета: Закріпити знання дітей про характерні ознаки, що вказують на певні театральні професії.

Правила гри: Дітям пропонуються картки із зображенням дверей, на яких намальовані картинки, що вказують на певну театральну професію. Біля кожної з дверей стоїть дівчинка, яка тримає предмет, який характеризує її професію. Необхідно лініями правильно з'єднати зображення дівчинки та двері, в яку вона повинна зайти.

Ігрова дія: Ігровою дією є вміння правильно визначити за характерними предметами, до якої з професій належить зображення дитини.

Дидактична гра «Хто я»

Мета: Уточнити уявлення дітей про театральні професії: *гример, художник, костюмер та ін.*

Правила гри: Діти стоять у колі. Вихователь – ведучий (в подальшому – *дитина*) стоїть у колі та описує працю одного із працівників театру: «Я люблю малювати. У мене багато різних кольорових олівців, паперу. Я можу намалювати великі дерева, сонце, хмари. Отже, хто я?» Наприкінці розповіді ведучий виразно (*запитливо*) дивиться на когось із дітей. Дитина, на яку виразно подивився ведучий, відгадує і називає професію. Якщо завдання виконано правильно, той, хто відгадав, стає в коло та продовжує гру.

Ігрова дія: Ігровою дією є вміння емоційно розповідати про театральні професії, а також виразно дивитися, використовуючи різний вираз очей, брів, рота, тобто міміки.

«Діти, що можна сказати про різні театральні професії? Так, тільки завдяки загальній праці працівників у театрі створюється вистава.»

Бесіди з дітьми за темою «Театр»

Що таке театр?

Діти, ви знаєте, що таке театр? А чи були ви колись на виставі? Вам сподобалось?

Театр виник дуже давно. Адже колись не було ні телевізора, ні радіо, ні кіно, ні журналів. А так хотілося чогось цікавого, особливо на свято! І завжди були люди, які найкраще вміли співати чи розповідати історії. А інші із задоволенням їх слухали. От із цих співців та оповідачів і вийшли актори – люди, що зробили свій талант професією. Спочатку акторами були тільки чоловіки, які мусили грати усі ролі, і жіночі теж. Для цього вони одягали маски. Саме маска допомагала актору перетворюватися в те, що вона зображала: у тварин та людей – радісних і зажурених, добрих і злих. Найпершими масками були *сумна* і *весела*, а також *добра (світла)* і *зла (темна)*.

Сумна і весела маски

Світла і темна маски

Нині у театрі маски рідко використовують, бо актори обов'язково мають уміти зображати різні настрої людини: смуток, радість, задум, подив. Тому що актори навчилися зображати когось або щось, наприклад - дерево, пташку, корову.

А ти зможеш когось зобразити? Спробуй показати тваринок, які зображені на малюнках. (*жабка, корова, собачка, мишка*) А для цього пригадай, як вони розмовляють, як рухаються, що вміють робити?

Спробуй назвати настрій, який зображає дівчинка.

Муза театру Мельпомена

Давним – давно у верховного бога Зевса та богині Мнемосіни народилось дев'ять прекрасних дочок з чистими серцями та дивними голосами. Їх назвали Музами, богинями наук та мистецтв. Богині жили між собою дружно, водили хороводи, співали під звуки давнього музичного інструмента – золотої кіфари. Люди, яких Музи напували джерельною водою, ставали поетами та співаками, танцюристами та акторами, музикантами та вченими. Як серед сестер впізнати Музу театру Мельпомену? Її одяг був з виноградного листа, на голові був вінок із плюща. Взуття (*котурни*) Мельпомена носила на дуже високій підосшві, що збільшувало її зріст і додавало величності та урочистості в одній руці вона тримала театральну маску (*в давнину така маска закривала обличчя, перетворюючи актора в його персонаж*), а в другій – меч (*цією зброєю вона начебто додала людські вади*).

А тепер я пропоную дівчаткам уявити себе Музами і заспівати знайому пісню або завести веселий хоровод.

Театр сьогодні

Колись давно актори грали вистави під відкритим небом ось в таких театрах. (фото 1) Сцена знаходилась внизу, а на пагорбі розташовувалися глядачі. З часом театр змінився – з'явилося приміщення, яке за багато років змінило свій вигляд. В кінці кінців сучасні театри мають ось такий вигляд. (фото 2) Театрів існує багато – це залежить від того, які вистави там показують. Якщо на сцені виставу показують артисти балету або виконують свої партії оперні співаки, то такий театр називають *оперним*. (фото 3) Якщо для маленьких глядачів виставу показують ляльки, то це

ляльковий театр. (фото 4) Веселу оперету вам покажуть в театрі оперети. (фото 5) Смішні історії можна побачити в театрі драми та комедії. (фото 6) А от дорослі вистави актори грають в драматичних театрах. (фото 7) Для вас, діти, теж існує театр, який називається Театр юного глядача. (фото 8)

Як ви думаєте, театри можуть мати імена? Звичайно, театр, як і людина, теж має ім'я. Наприклад, театр для дітей «Тимур», театр для дітей «Зернятко», дитячий театр «Арлекін», театр ляльок «Бавка». Тому скільки є театрів, стільки ж імен.

Я пропоную вам намалювати свій театр і дати йому ім'я.

Фото 1. Античний театр

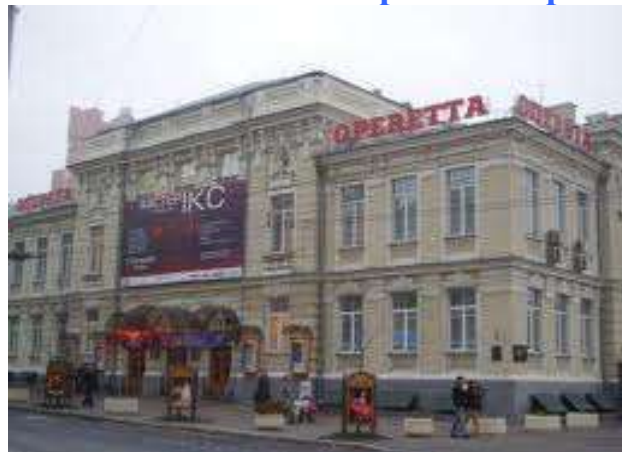
Фото 2. Сучасний театр

Фото 3. Оперний театр

Фото 4. Ляльковий театр

Фото 5. Театр оперети

Фото 6. Театр драми і комедії

Фото 7. Драматичний театр

Фото 8 Театр юного глядача

Що таке афіша?

Для того, щоб люди змогли дізнатися про те, яка вистава йде в театрі, художники готують оголошення. В ньому зазначається назва вистави, де і коли вона буде проходити, можна ознайомитися з прізвищами акторів, які в ній грають роль. Таке оголошення називається *афішею*. (фото 1)

Також в афіші може бути перелік усіх вистав, які будуть показувати у театрі на протязі місяця. (фото 2)

Зазвичай афіші вішають біля театральної каси, в самій театральной касі або біля театру на дошці оголошень.

А тепер я даю вам завдання – намалуйте свою афішу, але намалуйте такою, щоб глядачам захотілося залишити цю афішу на згадку.

Фото 1. Афіша вистави

Фото 2. Афіша вистав на місяць

Що таке квиток? Вхід до театру

Розглянувши уважно *афішу*, ви дізналися, яка вистава в театрі йде. Для того, щоб потрапити до театру, необхідно придбати *театральний квиток* в *театральній касі* (фото 1). Діти, хто продає квитки у касі? (*Касир*) (фото 2) Коли купуєте квиток, не забувайте про чарівні слова – будь ласка, дякую. А щоб краще розгледіти та почути, можна попросити у касира квиток ближче до сцени, хоча й здалеку теж буде добре видно й чути.

На *театральному квитку* (фото 3) вказують назву вистави, число, місяць і час, коли вона відбудеться, ряд і місце, ціну квитка. А збоку знаходиться напис – контроль. Його відірве на вході *білетер*. (фото 4) *Білетер* – це працівник театру, який перевіряє квитки. Як ви гадаєте, для чого білетер надірве квитки? (*Для того, щоб можна було проходити далі*) Після того, як ви пред'явили квиток

Фото 4. Білетер

білетеру, ви маєте цей квиток зберегти до кінця вистави, а тому з ним слід поводитися обережно: не рвати і не м'яти його.

Фото 1. Театральна каса

Фото 2. Касир

Фото 3. Театральний квиток

Повторна бесіда на закріплення теми

Діти, скажіть, для того, щоб потрапити до театру на виставу, що треба зробити? (*Придбати квиток*) Скажіть, а для чого купують квитки в театр? (*Щоб переглянути виставу*) Де можна придбати квиток на виставу? (*В театральній касі*) Хто продає квитки? (*Касир*) Під час купівлі квитків не забувайте про чарівні слова – будь ласка, дякую. А щоб краще розгледіти та почути, можна попросити у касира квиток ближче до сцени, хоча й здалеку теж буде добре видно й чути.

Давайте уважно розглянемо театральний квиток і з'ясуємо, що на ньому зображено. (*Детально розглядається театральний квиток*) Що має бути зазначено в квитку, крім назви вистави та його ціни? Давайте разом перелічимо: число і місяць, коли відбудеться вистава, ряд і місце. А ще збоку має бути напис – *контролер*. Цей край відірве на вході білетер. Як ви гадаєте, для чого білетер надірве квитки? (*Для того, щоб можна було проходити далі*) Після того, як ви пред'явили квиток білетеру, ви маєте цей квиток зберегти до кінця вистави, а тому з ним слід поводитися обережно: не рвати і не м'яти його.

З чого починається театр?

На вході до театру ваш квиток перевірів білетер, ви заходите до театру. І відразу потрапляєте у *фойє*. (фото 1) Це велике приміщення при вході до глядацької зали. Фойє може бути прикрашене дзеркалами, на стінах можуть висіти фотографії акторів, які грають у цьому театрі, картинки з вистав. Для зручності попід стінами можуть стояти лави, на яких можна зачекати початку вистави. Восени, взимку та весною ми носимо верхній одяг, заходити в якому до глядацької зали не чемно і не зручно. Тому у фойє завжди є *гардеробна*, в якій можна залишити верхній одяг. (фото 2) *Гардеробник*, працівник гардеробу, (фото 3) прийме у вас одяг, повісить на вішалку та дасть номерок, по якому ви після вистави заберете одяг назад.

Фото 1. Фойє

Фото 2. Гардероб

Фото 3. Гардеробник

Що є в театрі?

В приміщенні театру є *буфет*, (фото 1) у якому під час антракту можна випити чай із бутербродом або солодощами. *Антракт* – це перерва між діями у виставі. Під час антракту можна посидіти у фойє на лаві або походити по ньому, розглядаючи фотографії акторів або картинки, що висять на стінах. Діти, послухайте, що це? (*Дорослий бере дзвоник і дзвонить ним.*) Це дзвенить дзвінок, але що він означає, ми дізнаємося на наступній нашій зустрічі.

Фото 1. Театральний буфет

Глядацька зала

Діти, чуєте? (*Дзвенить дзвоник.*) Дзвенить перший дзвінок, який запрошує глядачів до зали та зайняти своє місце.

Якщо ви потрапили до великого театру, де виставу можуть подивитися багато людей, глядачам пропонують зайняти місця, які розташовані *ярусами*, як поверхи у будинку – I поверх, II поверх, III поверх. (фото 1) Так і яруси – I ярус, II ярус, III ярус, і навіть IV ярус. На I ярусі знаходиться *партер* – це місце найближче розташоване до сцени, далі над партером розташовані балкони II, III та IV ярусів.

Ми з вами вже говорили, що кожен глядач має театральний квиток. Діти, пригадайте, що вказується у квитку? (*Назва вистави, дата її перегляду, ряд і місце.*) Правильно ви згадали, що в квитку вказано ряд і місце, яке займає глядач для перегляду вистави.

Крісла у глядацькій залі розташовані *рядами*. (фото 2) Найближчий ряд до сцени – це I ряд, далі іде II ряд і т.д. Номер ряду можна знайти на підлокітнику крайнього крісла ряду. В кожному ряду крісла теж мають свій номер – 1, 2, 3 і т.д. Отже, глядач шукає *номер ряду і номер місця* та сідає у своє м'яке зручне крісло.

В більшості театрів вистави супроводжуються музикою. В деяких з них навіть є спеціальне місце для оркестру – *це оркестрова яма*. (фото 3) Що ж таке оркестр? (*Відповідь дітей.*) Під час вистави ми його не бачимо, а тільки чуємо, тому що оркестрова яма глибока і музикантів зовсім не видно, вони ніби заховались.

А якщо ви подивитесь вгору, то побачите красиву люстру, яка освітлює всю залу. Але тихіше, чуєте? (*Дзвенить дзвоник.*) Продзвенів другий дзвінок, який сповіщає, що вистава ось – ось почнеться. (*Дзвоник.*) А ось і третій дзвенить. Світло поступово згасає, і починається вистава. Та про це ми поговоримо наступного разу.

Фото 1. Яруси та партер

Фото 2. Крісла в глядацькій залі

**Фото 3. Оркестрова яма та оркестр
Сцена, декорації, освітлення**

Я рада вас бачити знову. Згадайте, як глядачі дізнаються, що вистава розпочинається? (*Дзвонить дзвінок.*) Правильно, давайте послухаємо і порахуємо. (*Дорослий дзвонить, діти промовляють – раз, перший дзвінок, два – другий дзвінок, три – третій дзвінок.*) З третім дзвінком у залі гасне світло, починає звучати музика і всі глядачі дивляться на сцену. Завіса відкривається, і починається вистава. (фото 1)

Сцена – це місце, де виступають актори. У сцени є свій одяг – *завіса, куліса, задник*. (фото 1, 2) Завіса зроблена з тканини, яка закриває сцену і все, що на ній знаходиться, до початку вистави. Куліса теж зроблена з тканини, за нею стоять актори, які під час вистави чекають свого виходу на сцену. Задник – це декорація, яка намальована на тканині і прикрашає центральну стіну. Це може бути зображення природи, лісу, річки, квітів, будівель, предметів домашнього вжитку, побуту, меблів – все те, що допоможе глядачеві зрозуміти, де відбуваються події. Декорації – це все те, що знаходиться на сцені і допомагає акторам передати ті події, які розгортаються під час вистави.

Для того, щоб показати день або ніч, використовують *прожектори*, які направляють промені світла на сцену. (фото 3) Високо над сценою на стелі розташовані *софіти*, а на підлозі попереду сцени знаходяться *рампи*.

І прожектори, і рампи, і софіти – це великі лампи, які з різних сторін по різному освітлюють сцену.

А щоб вистава була цікавішою, актори користуються театральними *реквізитами* або, як ще їх називають, *атрибути*. Ми з вами теж на святах, розвагах використовуємо різні атрибути. Пригадайте, які? (*Діти перераховують.*)

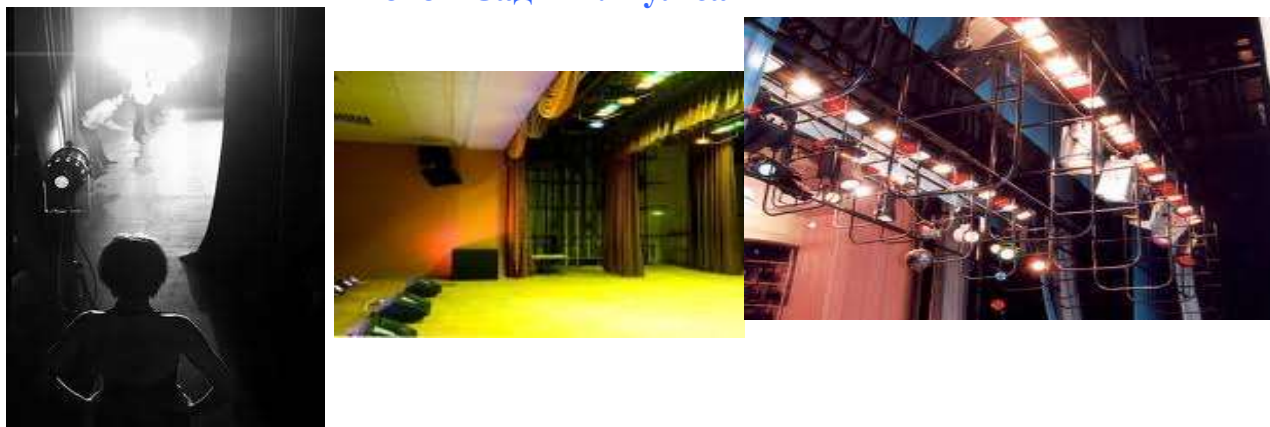
Ось бачте, скільки спільного у нас з театральною сценою – є і куліса, і задник, і декорації, і атрибути. А головне, що всі ви – маленькі актори, які так натхненно вчитеся виступати на сцені, а глядачі – це ваші мами, тата, бабусі та дідусі.

Фото 1. Сцена. Завіса

Фото 2 Задник. Куліса

Фото 3. Прожектори, софіти, рампа

Професія – актор

Ось сцена для вистави вже готова – висять декорації, виставлені театральні реквізити, налаштоване світло, не вистачає тільки кого? (акторів)

Правильно, у театрі на сцені можна побачити своїх улюблених казкових героїв. І ролі цих персонажів грають люди – *актори*. (фото 1) Їх називають «*чарівниками*» театру.

Перш ніж виступити на сцені, актори багато працюють: розучують слова, вчаться говорити їх виразно, з різною інтонацією. Вони уявляють, як гратимуть на сцені, як сміятися чи плакати, як будуть рухатися. Актори заздалегідь

продумують, з якого боку їм краще вийти на сцену, де знаходиться на сцені тощо. Актори не лише зображають героїв, а й висловлюють своє ставлення до них. Актори вчаться відчувати та розуміти інших, ставити себе на

Фото 1. Актори

місце інших людей. І лише тоді, коли все добре виходить, вони показують виставу для глядачів.

Один і той самий актор може грати різні ролі. (фото 2) Побуває навіть таке висловлювання «актор увійшов в образ». Актор ніби перетворюється на свого героя, «перевтілюється», як кажуть у театрі. Тому головне у виставі – це гра акторів. А під час самої вистави актори весь час прислуховуються до зали: чи подобається глядачам вистава; чи цікаво глядачам; чи все їм зрозуміло; чи подобається глядачам, як вони грають.

А пропоную малюнки і емоції люди, які

тепер я вам розглянути відповісти, які передають зображені них?

Фото 2. Актор в різних амплау

Оркестр. Хто такий диригент?

Сьогодні ми поговоримо про загадкове місце, яке знаходиться між партером та сценою. Можливо, хтось з вас пригадає, як це місце називається? (*Оркестрова яма.*) (фото 1) Так, це оркестрова яма – місце для оркестру і диригента. (фото 1) Діти, покажіть на картинці диригента. Що тримає диригент в руці під час виступу? (*Диригентську паличку.*) (фото 2) На яких музичних інструментах грають музиканти?

У театрі оркестр схований в оркестровій ямі для того, щоб глядачі чули музику, але музикантів не бачили, а бачили акторів на сцені. Музика допомагає глядачам відчувати настрій, який панує на сцені. Наприклад, звучить весела музика, коли всім весело, радісно, відбувається щось хороше; сумна музика лунає тоді, коли героям вистави теж сумно; під войовничу музику актори зображають битву, війну.

Оркестр і оркестрова яма є не у всіх театрах. Там, де вони відсутні, використовують музику, яка записана на дисках.

А тепер я пропоную вам послухати музичний твір у виконанні оркестру, а ви розповісте, який настрій передає ця музика. (*За вибором муз. керівника.*)

Фото 1. Оркестрова яма. Оркестр

Фото 2. Диригент
Хто головний в театрі?

Діти, хочу вас запитати – а хто головний у театрі?

У виставі бере участь багато акторів. Але якщо кожний актор буде грати, не слухаючи інших, вистава не вийде. Тому на репетиціях *режисер* (фото 1) постійно працює окремо з кожним актором і з усіма акторами разом, тобто керує ними, як диригент музикантами.

Разом із художником режисер розробляє декорації до вистави, костюми для акторів; з музикантами та диригентом добирає музику, яка має звучати у виставі; з освітлювачем обдумує освітлення. Тобто відповідає за всю постановку вистави. Тому режисер – головний.

Фото 1. Режисер

Професії художник та костюмер в театрі

Сьогодні я вам хочу розкрити секрет і розповісти про людей, які допомагають режисеру, акторам та музикантам зробити виставу цікавою. Це *художник та костюмер*. (фото 1) Ми з вами говорили про те, що на сцені можна побачити декорації. Так от, їх створює *художник*. Він працює у художній майстерні.

Діти, роздивіться зображення і скажіть – за допомогою чого художник створює декорації? (*За допомогою різних фарб, пензлів, полотен.*) Так як сцена велика, то і декорації повинні бути великими. Художник малює декорації (*небо, ліс, будинки тощо*) на великих полотнищах тканини, яке потім стане частиною загального вбрання сцени. Погляньте на цю декорацію (фото 2) і уявіть, що вона може розмовляти. Про що б вона вам розповіла?

Також художник створює ескізи різних костюмів для акторів. А вже потім по цим ескізам *костюмер* виготовляє костюм. Професія костюмера дуже копітка і працелюбна. Він пере костюми, чистить і прасує їх, добирає одяг акторам. Костюмер також приміряє костюми на акторів, підганяє їх під фігури акторів. Під час вистави за кулісами він швидко переодягає акторів. Саме костюм допомагає змінити актора. У кожній театральній виставі використовуються свої костюми. В одній виставі вони яскраві, ефектні, а в казковій виставі навіть чарівні.

Хочу вам показати ось цей костюм. (*Дорослий показує будь – який справжній костюм.*) Костюм якого героя ви зараз бачите? (*Діти називають.*) Ой, здається трапилась неприємність! (*Показує, що костюм пошкоджений.*) Як ви думаєте, як можна допомогти костюмові? Хто в театрі може надати цю допомогу?

Тепер ви знаєте, що в театрі працюють не лише актори, яких ви бачите на сцені, а й люди, які допомагають акторам, режисеру показати виставу і щоб вона була цікавою і неповторною.

Фото 1. Художник та костюмер

**Фото 2. Декорації. Костюмерна
Професія - гример**

Наша бесіда присвячена професії справжнього чарівника. Це професія *гримера*. (фото 1) У кожного гримера є робоче місце – *гримерка*, в якій є дзеркало, яскраві лампи, різні коробки з фарбами, пляшечки з клеєм та лаком. Гример допомагає актору змінити його зовнішній вигляд, який буде грати ту чи іншу роль. Наприклад, бабусю, Карабаса – Барабаса, Лісовичка.

А тепер я пропоную вам самим стати гримерами. (Виставляється столик, на якому лежать, наприклад, перука для клоуна, ніс, грим. Запрошується помічник вихователя у якості актора, якому будуть наносити грим клоуна. Дітям дається можливість фантазувати і самим наносити грим: яким кольором намалювати щічки, брови, рот, очі. Також діти надівають на дорослого ніс і перуку. Після того, як діти нанесли грим на помічника вихователя, він говорить, як справжній клоун.) «Але – оп!» Подивіться, які ми чарівники, справжні гримери – перетворили (ім'я по – батькові помічника вихователя) на справжнього клоуна!

Фото 1. Театральний грим. Групер у гримерці Театральні майстерні

(Вихователь показує два предмети – один справжній, інший – бутафорський). Розгляньте ці предмети і скажіть, який із них справжній, а який не справжній. (Діти ці предмети розглядають, вивчають і дають відповідь) В театрі дуже багато несправжніх предметів, бутафорських. Коли ми на них дивимося, то вони здаються справжніми. Такі речі виготовляють люди – бутафори. Це така професія театрального працівника. (фото 1) Бутафори, як і художники, працюють в майстерні, (фото 1) де виготовляють бутафорські предмети, які потім стають частиною декорацій. (фото 2)

Всі ці бутафорські предмети розміщують на сцені *робітники сцени*. Це вони готують сцену перед виставою та в антракті, а саме: встановлюють меблі, бутафорию тощо. (фото 2)

А ще хочу розповісти про таку важливу професію в театрі, як *освітлювач* – людину, яка освітлює сцену лампами, прожекторами. (фото 3) Він справжній чарівник, бо за допомогою звичайних електричних лампочок може робити світло святковим і ліричним, темним і страшним. Адже світло – це мистецтво. Для того, щоб оволодіти ним, треба знати різні науки. (електрику, фізику, механіку та ін..)

Зараз я пропоную кожному на хвилинку стати чарівником. (Діти одягають капелюхи чарівників, беруть у руки ліхтарі, вмикається світло, і діти ліхтариками освітлюють уявну сцену.)

Фото 1. Бутафор. Майстерня

Фото 2. Частина декорації. Робітники сцени

Глядач у театрі

Ми з вами багато говорили про те, які є театральні професії. Згадайте їх, будь ласка. (*Діти перераховують.*) Однак є ще один неодмінний учасник театрального дійства. Без нього не може відбутися жодна вистава.

Це – *глядач*. (фото 1)

Глядач, який набуває особливого значення у театрі. А особливе його значення полягає в тому, що без глядачів актори не можуть грати. Актори грають лише для глядачів. Якщо не буде глядачів – не буде і вистави. Уявіть собі: щодень акторів примушують не лише проводити репетиції, а й

Фото 1. Глядачі

грати у порожній залі. Як ви думаєте, що може статися? Звісно, актори не зможуть це довго це терпіти. Вони розбіжаться. А чому? Справа у тому, що порожня зала без глядачів, порожні театральні крісла не спроможні виконати роль так потрібного акторам партнера.

Треба не просто бути справжнім, уважним глядачем. Для цього замало придбати квиток і з широко розкритими очима дивитися на сцену. Треба вчитися глибоко вникати в те, що бачите і чуєте.

Правила поведінки в театрі

Вам, мабуть, доводилося чути від дорослих такі зауваження: «Поводься пристойно!», «Не забувай, де ти знаходишся. Будь чемний!» Як ви вважаєте, що це означає? Коли ви знаходитесь у театрі:

1. Хто повинен дотримуватися правил поведінки і чому?
2. Чи можна спізнюватися на виставу?
3. Як треба проходити між рядами, якщо глядачі вже сидять на своїх місцях? *(На практиці наочно з поясненням вихователь показує дітям, як правильно треба проходити по ряду до свого місця.)*
4. Чи можна під час вистави розмовляти, жувати, шарудіти обгортками цукерок?
5. Що можна робити під час антракту?

Після вистави акторам дарують квіти.

Діти, уважно роздивіться наступний малюнок і дайте відповідь: чи всі глядачі на ньому дотримуються правил поведінки в театрі? *(Показ малюнку.)*

Театральні символи

Діти, згадайте, де ви бачили малюнки-слова? (фото 1) Правильно: на вивісках магазинів, перукарень, аптек... Знаки-малюнки або символи помітні здалека та зрозумілі всім. Вони попереджають про небезпеку, допомагають знайти потрібну установу тощо.

Фото 1. Слова – символи

Існують також і театральні символи.

Перша група – забороняючі – перекреслені стрілки на символах означають, що цього не можна робити в театрі.

Цей знак свідчить про те, що **не можна їсти цукерок** під час вистави.

Цей знак **забороняє** заходити до зали для глядачів з великими речами.

Заборонено їсти морозиво в залі для глядачів.

Заборонено заходити до театру у брудному взутті.

Цей знак **забороняє** сидіти в капелюсі в залі для глядачів.

А цей знак свідчить про те, що треба **вимкнути** мобільний телефон під час вистави.

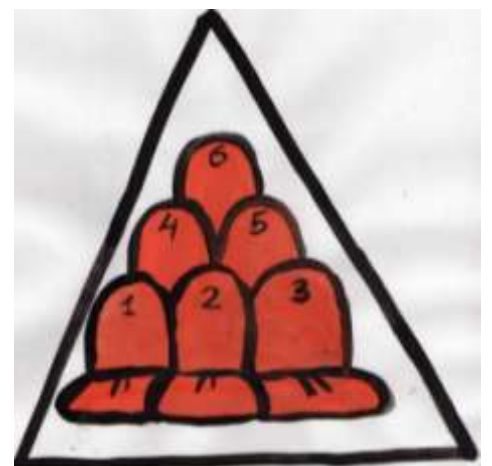

А тепер подивися на театральні символи **другої групи** і визнач, про що вони **попереджають** у театрі.

Цей знак стосується як глядачів, так і всіх робітників театру. Порахуй, скільки зображено дзвінків. Правильно, три. Всіх, хто перебуває в театрі, **попереджають** про те, що після третього дзвінка почнеться вистава.

А цей знак **попереджає**, що перед виставою проходити між рядами треба лише обличчям до глядачів, які вже сидять.

Третя група театральних символів не забороняє й не попереджає, а лише вказує й допомагає глядачам.

Цей знак знають всі. Його вішають неподалік від тих місць, де можна поїсти. Звісно, ви теж упізнали, що в буфеті можна з'їсти або випити щось смачне.

А цей знак вказує на те, що папір, обгортки з цукерок, пакетики **треба** кидати лише в урни.

Четверта група театральних символів – це символи, які дозволяють дещо робити в театрі.

Цей знак дозволяє сміятися в театрі.

Слухай уважно в театрі!

Даруй квіти акторам!

Плескай у долоні акторам за виставу!

Як з'явився театр?

Чи любиш ти театр?
Тож я розповім, як він виник. Колись на свята люди збиралися на площах, там грали в різні ігри, танцювали, водили хороводи, тобто веселилися, як тільки могли. Серед натовпу виділялися люди, які вміли не лише самі веселитися, а й знали, як розважати інших.

Ці «веселі люди» співали, танцювали, грали на музичних інструментах, жартували, всіх розважали. Їх почали називати *скоморохами*. Надівши маски та костюми, вони ходили з міста до міста, від села до села та смішили людей. Скоморохи славилися своїми «небилицями - небувальщинами», в яких життя зображувалося кумедно, «навпаки», наприклад:
Чистим полем корабель біжить,
Курочка бичка народила,
По небу ведмідь летить,
Вушками, лапками тріпоче,
Сірим хвостиком підправляє.

Потім скоморохи почали спеціально розігрувати смішні історії перед

людьми. Склався і образ скомороха: яскрава сорочка, кольоровий ковпак із брязкальцями, щоки надуті та нарум'янені. Вони жонгливали, показували різні фокуси, виступали з дресированими тваринами, тобто були на всі руки майстри. Іноді вони виряджалися у шкури звірів і в такий спосіб розважали людей.

Людей, які дивилися вистави скоморохів, почали

називати *глядачами*, а скоморохів – *акторами*.

Ай, ду – ду – ду – ду – ду – ду!
На руках танцювати піду!
Ой, заграйте, музики,
В мене дуже спритні руки!
Ось так і з'явився театр.

Давайте разом подивимося на скомороха. За якими ознаками можна довести, що це справді скоморох?

Знайдіть відмінності між двома масками.

Дидактичні ігри на розвиток емоцій

Дидактична гра-це навчальна гра. У ній ми вчимо дітей розрізняти основні емоції і адекватно виражати власні. Була створена картотека ігор з розвитку емоцій, починаючи з молодшого віку до старшого віку, з ускладненнями.

Дидактична гра «Клоун і емоції»

Мета: вчити дітей складати з частин ціле; розвиток дрібної моторики; розвиток логічного мислення; вміння розрізняти основні емоційні стани.

Встановлення емоційних зв'язків зі станами природи та погоди

Дидактична гра «Природа і настрої»

Мета:

- вчити дітей усвідомлювати, як впливає природа на їх настрої і почуття;
- вчити співвідносити власні емоції і зі станом природи, погодою;
- вчити співвідносити схематично зображені маски емоцій з відповідною картинкою природи.

Дидактична гра «Театр настрою»

Хід гри:

Діти уважно роздивляються піктограми настрою, звертають увагу на різноманітність зовнішніх ознак проявів емоцій, їх відмінностей і схожості. Маленькі картки дитина підкладає на піктограму. Діти повинні зібрати на свою піктограму 4 картки з зображенням емоцій казкових персонажів.

Дидактична гра «Дзеркало»

Мета: розвиток виразності рухів, уваги, спостережливості, довільності.

Дидактична гра «Події та обличчя»

Мета:

- вчити дітей по зображеному сюжету дізнаватися, які почуття відчуває персонаж в тій чи іншій ситуації;

- підбирати піктограму із зображенням емоцій до великих картинок.

- розвивати пам'ять, спостережливість;

- розвивати мову.

Дидактична гра «Кухарі»

Мета. Розвивати увагу, спостережливість, швидкість реакції, пам'ять.

Хід гри: Діти діляться на дві команди (розраховуються на перший-другий). Перша команда готує перше блюдо, а друга - салат. Кожна дитина вигадує, яким продуктом він буде: цибулею, морквою, буряком, капустою, петрушкою, перцем, сіллю і т. п. - для першої страви; картоплею, огірком, цибулею, перцем, яйцем, майонезом і т. п. - для салату.

Потім всі діти стають у коло - виходить «каструля» - і співають пісню (імпровізація):

Зварити ми можемо швидко борщ або суп
І смачну кашу з декількох круп,
Нарізати салат й простий вінегрет,
Компот наварити – це славний обід.

Діти зупиняються, а ведучий (педагог) по черзі називає, що він хоче покласти в каструлю. Впізнав себе дитина входить у коло. Коли всі «компоненти» страви опиняться в колі, ведучий пропонує приготувати інше блюдо.

Дидактична гра «Вгадай, що я роблю»

Мета. Розвивати пам'ять, уяву дітей.

Хід гри: Діти встають у коло. Кожна дитина приймає певну позу і виправдовує її:

- стоїть з піднятою рукою (кладу книгу на полицю, дістаю цукерку з вази в шафці, вішаю куртку, прикрашаю ялинку тощо);
- стоїть на колінах, руки і корпус спрямовані вперед (шукаю під столом ложку, спостерігаю за гусінню, годую кошеня, натираю підлогу тощо);
- сидить навпочіпки (дивлюся на розбиту чашку, малюю крейдою тощо);
- нахилився вперед (зав'язую шнурки, піднімаю хустку, зриваю квітку тощо).

Педагог пропонує дітям повторити гру «Вгадай, що я роблю?» в русі.

Діти ходять вільно по залу під музику. Як тільки музика закінчується, хлопці зупиняються, приймають певні пози, потім виправдовують їх (збираю квіти, нахилився за грибом і т.д.).

Дидактична гра «Перетворення предмета»

Мета. Розвивати уяву, фантазію дітей.

Хід гри:

Спочатку педагог пояснює дітям: «У театрі глядач вірить в те, у що вірить актор. Сценічне ставлення - це вміння з допомогою віри, уяви і фантазії змінити своє ставлення до предмета, місцем дії або партнерам, змінюючи відповідним чином свою поведінку, виправдовуючи умовне перетворення».

Педагог бере який-небудь предмет і кладе його на стіл або передає по колу, від однієї дитини до іншого. Кожна дитина має діяти з предметом по-своєму, виправдовуючи його нове призначення, щоб була зрозумілою суть перетворення. Варіанти перетворення різних предметів:

- олівець або паличка: ключ, викрутка, вилка, ложка, градусник, зубна щітка, пензлик для малювання, сопілочка, гребінець і т.д.;
- маленький м'ячик: яблуко, черепашка, сніжок, картопля, камінь, їжачок, колобок, курча і т.д.;
- записна книжка: дзеркальце, ліхтарик, мило, шоколадка, взуттєва щітка, гра і т.д.

Можна перетворювати стілець на пеньок; в цьому випадку діти повинні виправдовувати умовну назву предмета. Наприклад, великий стілець може бути перетворений на королівський трон, пам'ятник і ін.

Етюд «Рибалка».

Діти зображують, як збираються на рибалку і беруть з собою вудку, банку для черв'яків, відро для спійманої риби. Вони йдуть по уявному лузі, зупиняються, кладуть вудки, відро, копають черв'яків і складають їх у банку і т.д. відповідно до пісні.

Дидактична гра «Веселі мавпочки»

Мета. Розвивати увагу, спостережливість, швидкість реакції, пам'ять.

Хід гри: Педагог. Уявіть, що ви всі мавпочки і сидите в клітці в зоопарку. Одного з вас ми вибираємо на роль відвідувача зоопарку. Він буде стояти в центрі і робити різні рухи і жести. «Мавпочки» передражнюють відвідувача, точно повторюють його жести і рухи. За допомогою лічилки обирають «відвідувача»:

Тікав заєць через міст.

Довгі вуха, куций хвіст,

А ти далі не тікай,

рахувати починай,

раз, два, три - вийди ти.

«Відвідувачі» протягом гри змінюються кілька разів.

Дидактична гра «Одне і те ж по-різному»

Мета. Розвивати уяву, фантазію дітей.

Хід гри: Діти у творчому півколі. Одна дитина придумує свій варіант поведінки, а діти повинні здогадатися, чим вона займається і де знаходиться (людина йде, сидить, біжить, піднімає руку, слухає і т.д.).

Одна й та ж дія в різних умовах виглядає по-різному. Діти діляться на творчі групи, і кожна отримує певне завдання.

I група отримує завдання сидіти. Можливі варіанти:

- сидіти біля телевізора; - сидіти в цирку;
- сидіти в кабінеті лікаря; - сидіти біля шахової дошки;
- сидіти з вудкою на березі річки і т.п.

II група отримує завдання йти. Можливі варіанти:

- йти по дорозі; - йти по гарячому піску;
- йти по палубі корабля; - йти по колоді або вузькому містку;
- йти по вузькій гірській стежці і т. д.

III група отримує завдання бігти. Можливі варіанти:

- бігти, спізнюючись в театр; - втекти від злої собаки;
- бігти, потрапивши під дощ; - бігти, граючись у піжмурки, і т. д.

IV група отримує завдання розмахувати руками. Можливі варіанти:

- відганяти комарів;
- подавати сигнал кораблю, щоб помітили;
- сушити мокрі руки і т. д.

V група отримує завдання ловити звірятко. Можливі варіанти:

- ловити кішку;
- ловити папужку;
- ловити коників і т. д.

Педагог і глядачі відзначають, хто правильно виконав завдання.

Дидактична гра «Рибалка»

Мета. Розвивати уяву, музичний слух, пам'ять, спілкування, вміння діяти з уявними предметами.

Хід гри:

1. Етюд «Рибалка».
2. Розучування тексту і мелодії пісні «Рибалка» Наталії Май

Діти сидять у творчому півколі. Педагог запитує: «Хто такий рибалка? (Людина, яка любить проводити вільний від роботи час на озері, на річці за вудкою.) Послухаємо пісню Наталії Май «Рибалка»

Дидактична гра «Кругосвітня подорож»

Мета. Розвивати фантазію, вміння виправдовувати свою поведінку.

Хід гри:

Діти у творчому півколі. Педагог пропонує їм відправитися в кругосвітню подорож: «Хлопці, перед вами стоїть завдання: придумати, де буде проходити ваш шлях по пустелі, по гірській стежці, по болоту; через ліс, джунглі, через океан на кораблі».

Діти пропонують маршрут навколосвітньої подорожі, використовуючи декорації корабля, хатинки. Отже, маршрут навколосвітньої подорожі складено, і діти починають грати. У грі використовуються музика, шумові ефекти - грім, дощ, шум бурі, шторми, костюми та маски.

Ігри для розвитку мовного дихання

Співай зі мною!

Мета: розвиток правильного мовного дихання; проспівування на одному видиху голосних звуків А, О, У, І, Е.

Хід гри: спочатку дорослий пропонує дітям разом з ним заспівати "пісеньки".

- Давайте заспіваємо пісеньки. Ось перша пісенька: "А-А-А!" Наберіть побільше повітря - вдихніть повітря. Пісенька повинна вийти довга. Під час гри педагог стежить за чіткою вимовою і перебільшує артикуляцію звуків. Спочатку співаємо звуки А, У, поступово кількість "пісеньок" можна збільшувати. Ось друга пісенька: "У-У-У!" Тепер "О-О-О!", "І-І-І!", "Е-Е-Е!". Можна влаштувати змагання між дітьми: перемагає той, хто заспіває найдовше на одному видиху.

- Давайте влаштуємо змагання: почнемо співати всі разом, переможе той, у кого найдовша пісенька.

Звуки навколо нас

Мета: розвиток правильного мовного дихання: проспівування на одному видиху голосних звуків А, О, У, І.

Хід гри: дорослий пропонує дітям пограти в таку гру.

- У світі навколо нас чуються самі різні звуки. Як малюк плаче? "А-А-А!" А як зітхає ведмежа, коли у нього зуб болить? "О-О-О!" Літак в небі гуде: "У-У-У!" А пароплав на річці гуде: "И-И-И"! Повторюйте за мною. Дорослий звертає увагу дітей на те, що вимовляти кожен звук слід довго, на одному видиху.

Дівчата співають

Мета: розвиток правильного мовного дихання; проспівування на одному видиху голосних звуків А, О, У, І, поєднання двох голосних: АУ, УА, ОУ, ОІ, ІА

Обладнання: картинки із зображенням співаючих дівчаток - чітко промальована артикуляція при проголошенні голосних звуків А, О, У, І.

Хід гри: підготуйте картинки із зображенням осіб співаючих дівчаток. Такі картинки легко намалювати, головна умова - артикуляція повинна бути чітко промальована. У грі можуть брати участь 2-4 дитини. Спочатку дорослий показує дітям картинки із зображенням співаючих дівчаток і пропонує вгадати, яка дівчинка який звук співає. Потім роздає по одній картинці і пропонує заспівати такий же звук. Після цього організовується загальна гра: діти шикуються в ряд, тримаючи в руках свої картинки, співає той, на кого покаже дорослий.

- Тепер будемо співати загальну пісеньку. Співати буде той, на кого я покажу паличкою. Намагайтеся, щоб пісеньки були довгими.

Здуй кульку

Мета: розвиток правильного мовного дихання; тривале проголошення одним видихом приголосного звука Ф.

Хід гри: запропонуйте дітям пограти в таку гру: стоячи на килимі, розставте руки широко в сторони - вийшла куля, потім вимовляєте тривало звук Ф, одночасно зводячи руки перед собою - кулька здувається. В кінці обійміть себе за плечі - кулька здулася.

- Давайте пограємо в кульки! Розведіть руки в сторони - ось так! Ось які великі кулі вийшли. Раптом в кульці утворилася маленька дірочка, і вона стала здуватися ... Повітря виходить з кульки: Ф-Ф-Ф! Здулась кулька! Нагадайте дітям, що слід вдихнути побільше повітря, поки кулька надута, а потім поступово плавно видихати його, вимовляючи звук Ф. Добирати повітря не можна.

Змійка

Мета: розвиток правильного мовного дихання; тривале проголошення одним видихом приголосного звуку Ш.

Хід гри: запропонуйте дітям пограти в змійку. Гра проводиться на килимі. - Давайте пограємо в змійку! Вилізли змійки з нір і гріються на сонечку. Змії шиплять: "Ш-Ш-Ш!" Нагадайте дітям, що слід вдихнути побільше повітря і шипіти довго. Під час тривалого вимовляння звуку Ш добирати повітря не можна.

Насос

Мета: розвиток правильного мовного дихання; тривале проголошення одним видихом приголосного звуку С.

Хід гри: запропонуйте дітям пограти в насоси. Гра проводиться на підлозі і супроводжується рухами, що імітують накачування колеса за допомогою насоса.

- Хто з вас любить кататися на велосипеді? А на машині? Всі люблять. Але іноді колеса у машин і велосипедів проколюються і здуваються. Давайте візьмемо насоси і накачаємо колеса - ось так! "С-С-С" - працюють насоси! Дорослий показує рух насоса і пояснює, що слід вдихнути побільше повітря, поки насос працює, а потім поступово плавно видихати його, вимовляючи звук С. Добирати повітря під час вимовляння звуку не можна. Насос може продовжувати працювати після паузи, коли дитина зробить наступний вдих. Необхідно стежити, щоб під час гри діти не перенапружувалися.

Весела пісенька

Мета: розвиток правильного мовного дихання; проголошення одним видихом кількох однакових складів - ЛЯ-ЛЯ.

Обладнання: лялька або матрешка.

Хід гри: запропонуйте малюкам заспівати разом з лялькою веселу пісеньку.

- Сьогодні до нас в гості прийшла лялька Катя. Лялька танцює і співає пісеньку: "ЛЯ-ЛЯ-ЛЯ! ЛЯ-ЛЯ-ЛЯ!" Давайте заспіваємо разом з Катею! Під час співу стежте, щоб діти вимовляли поспіль три склади на одному видиху. Поступово можна навчитися співати на одному видиху довші пісеньки - поспіль 6-9 складів. Слідкуйте за тим, щоб діти не перевтомлювалися.

Весела подорож

Мета: розвиток правильного мовного дихання - проголошення одним видихом кількох однакових складів - БІ-БІ, ТУ-ТУ.

Хід гри:- Хто з вас любить подорожувати? Підніміть руки, хто катався на машині. Тепер підніміть руки, хто катався на поїзді. Давайте пограємо в машинки - машина їде і сигналізує "БІ-БІ!" А тепер перетворимося в паровозики - "ТУ-ТУ!" Покажіть, як їде машинка, - походите по кімнаті, крутячи уявне кермо. Зображуючи паровозик, покрутіть зігнутими в ліктях руками в напрямку вперед і назад. Слідкуйте, щоб діти вимовляли поспіль два склади на одному видиху. Поступово можна навчитися вимовляти на одному видиху більшу кількість складів: БІ-БІ-БІ! ТУ-ТУ-ТУ-ТУ! Слідкуйте за тим, щоб діти не перевтомлювалися.

Розмова птахів

Мета: розвиток правильного мовного дихання; промовляння одним видихом кількох однакових або різних складів: КО-КО-КО, КУ-КУ, КРЯ-КРЯ-КРЯ, КУ-КА-РЕ-КУ, ЦВІ-ЦВІРІНЬ.

Хід гри: запропонуйте малюкам пограти в пташок.

- Давайте пограємо в пташок. Зустрілися пташки на галявинці і стали розмовляти. "КО-КО-КО" - каже курочка. "КУ-КУ! КУ-КУ!" - кричить зозуля. "КРЯ-КРЯ-КРЯ!" - крякає качка. "КУ-КА-РЕ-КУ!" - заливається півник. "ЦВІ-ЦВІРІНЬ", - цвірінькає горобчик. Спонукайте дітей повторювати за вами "розмову" птахів. Під час вимови стежте, щоб діти вимовляли їх на одному видиху, не добираючи повітря.

Етюди на розвиток емоцій.

Віддай.

Мета: тренування виразності жесту.

Дитина вимагає віддати їй іграшку.

Виразність жестів: кисті рук тримати горизонтально долонями вгору.

Подив.

Мета: Вираз подиву.

Хлопчик дуже здивувався: він побачив, як фокусник посадив у порожній мішок кішку і зав'язав його, а коли розв'язав - кішки, там не було. З мішка вистрибнув собака.

Міміка: рот розкритий, брови і верхні повіки підняті.

Люблячі батьки.

Мета: Вираз любові.

Звучить колискова пісня. Мама-ведмедиця і тато-ведмідь заколисують свого улюбленого синочка. Спочатку мама качає ведмедика, ніжно притискаючи його до себе, а тато-ведмідь з доброю посмішкою дивиться на маму і сина і сам трохи хитається. Мама передає ведмедика ведмедю. Тепер тато-ведмідь качає малюка, а мама Ведмедиця дивиться на них ласкаво, з любов'ю.

Виразні рухи: покласти перед собою руки, обхопивши пальцями лікоть іншої руки, методично хитаючись під музику вправо - вліво, на обличчі - посмішка.

Тінь.

Мета: Розвивати спостережливість.

Дві дитини йдуть дорогою через поле: ода попереду, а інша на два-три кроки далі. Інша дитина - це «тінь» першого. «Тінь» повинна точно повторити всі дії першої дитини, яка то зірве квітку в полі, то нахилиться за красивим камінчиком, то різко побіжить вперед, пострибає на одній нозі, зупиниться і подивиться з-під руки і т.д.

Сердитий дідусь.

Мета: Вираз гніву.

До дідуся в село приїхав онук і відразу пішов гуляти. Дід розсердився, бо онук пішов за хвіртку. А раптом на нього нападе вовк з лісу?

Міміка: Насуплені брови. Під час етюду звучить музика С.Прокоф'єва з симфонічної казки «Петя і вовк», тема дідуся.

Зачарована дитина

Мета: Адекватне використання жесту.

Дитину зачарували. Вона не може говорити. На запитання відповідає жестами. Вказівним пальцем вона показує на різні предмети і вказує напрямком. (Шафа, стіл, іграшки, вниз, зліва, вгорі і т.д.).

Хочу і все.

Мета: Вираз впертості.

Хлопчик з мамою прийшов в магазин, щоб купити кросівки. У цьому ж магазині продавалися велосипеди. -Я хочу цей велосипед, - сказав

хлопчик. Мама показала йому свій гаманець і тихенько сказала, що у неї немає грошей на велосипед. -А мені що до цього? - голосно закричав хлопчик і навіть тупнув ногою, - хочу і все! Мама озирнулася і побачила, що покупці і продавець дивляться на її сина. Вона потягла хлопчика за руку, щоб швидше вийти з ним з магазину, але син підігнув під себе ноги і впав на спину. І ось він лежить на брудній підлозі, стукає кулаками, смикає ногами, і вигинаючи спину, повторює плаксивим голосом: «Хочу! Хочу і все! »

Ось так пози.

Мета: Розвивати спостережливість.

Гравці стають в різні пози. Ведучий повинен запам'ятати і відтворити їх, коли всі діти повернуться в початкове положення.

Вихований хлопчик

Мета: Вираз вихованості.

Вулицею йде жінка з покупками. В неї впав пакет. Хлопчик, побачивши це, підбіг, підняв пакет і подав жінці. Жінка подякувала хлопчика.

Егоїст.

Мета: Відображення егоїзму.

Мама принесла до чаю 3 тістечка. Син узяв собі одне і вказав пальцем на 2, які залишилися: «А ці я з'їм увечері». Мама похитала головою і сказала: «Мій син-егоїст».

Хочеться спати.

Мета: Розслаблення м'язів.

Хлопчик попросив батьків, щоб йому дозволили разом з дорослими зустріти Новий рік. Йому дозволили, але, чим ближче до півночі, тим більше його хилить до сну. Він довго бореться зі сном, але все-таки засинає.

Виразні рухи: Позіхання, верхні повіки опущені, брови підняті, голова опускається вниз, руки опущені.

Роззяви.

Мета: Розвиток довільної уваги.

Гравці йдуть по колу, тримаючись за руки. За сигналом ведучого зупиняються, 4 рази плескають у долоні, повертаються навколо себе і продовжують рух. Напрямок змінюється після кожного сигналу. Той, хто не справляється, виходить з гри.

Візьми і передай.

Мета: тренування виразності рухів.

Діти сидять на стільцях розставлених по колу, і передають один одному якийсь предмет. З боку, дивлячись на рухи дітей, має створитися враження, що вони діють з реальними предметами.

Зозуля кланяється.

Мета: Розслаблення м'язів.

Дитина нахилає корпус вперед-назад без напруги, немов вільно хитаючи його, потім випрямляє корпус.

Повтори за мною.

Мета: Розвиток моторно-слухової пам'яті.

Діти стоять навколо ведучого. Ведучий пропонує одній дитині повторити за ним все, що він простукав пальцями. Решта дітей уважно слухають і оцінюють виконання рухами: піднімають вгору великий палець, якщо хлопки правильні, і опускають його вниз, якщо неправильні. Ритмічні фрази повинні бути короткими і зрозумілими за змістом.

Капітан.

Мета: Вираз сміливості, впевненості.

Дитина уявляє себе капітаном. Він стоїть на містку корабля, дивиться вперед в бінокль. Навколо темне небо, високі круті хвилі, сильний вітер. Але капітан не боїться бурі. Він відчуває себе сильним, сміливим, впевненим. Він приведе свій корабель до порту призначення.

Виразні руху: спина пряма, ноги розставлені, погляд спрямований вперед, іноді підносить до очей бінокль.

Святковий настрій

Мета: Вираз радості.

Діти розділені на 2 групи. 1 група стоїть уздовж стіни. 2 група йде по колу маршем і проходячи вздовж 1 групи вітає її підняттям вгору правої руки.

Виразні руху: марширувати впевненим, рішучим кроком, спина пряма, голова піднята, на обличчі - посмішка.

Нахаба

Мета: Вираз нахабства.

Хлопчик з гармошкою сів на лавку під вікнами будинку і голосно заграв. З під'їзду вийшла жінка і попросила хлопчика піти в інше місце - «У мене тільки що заснула хвора дочка». - «А мені що до цього?» - сказав крізь зуби хлопчик і заграв ще голосніше.

Консультація для батьків «Використання фольклору в роботі з дитиною»

Слово фольклор – англійського походження, воно означає: народна мудрість, народне знання. Історизм і народність – пріоритет фольклорного жанру.

Малі фольклорні форми: пісеньки, побрехеньки, загадки, казки, заклички, хороводи - несуть у собі етнічні характеристики; долучають нас до вічно юних категорій материнства і дитинства.

Цінність фольклору полягає в тому, що з його допомогою дорослий легко встановлює з дитиною емоційний контакт, збагачує почуття і мову дитини, формує ставлення до навколишнього світу, тобто відіграє повноцінну роль у всебічному розвитку. Ласкавий тон примовок, пісеньок викликає радість не тільки у малюка, але і у дорослого, що використовує образну мову народної поетичної творчості для вираження своєї турботи, ніжності, віри в дитину.

Твори усної народної творчості мають величезне пізнавальне і виховне значення. Пісеньки, примовки, потішки, перші художні твори, які чує дитина, вимовлені дорослим короткі і ритмічні фрази, в яких дитина вловлює повторювані звуки («півник», «ладушки», «киця», «водичка») викликають у нього реакцію на художній твір. Інтонація голосу в одних випадках заспокоює його, в інших - бадьорить. Наприклад: колискові пісні надають заколисливий вплив, їх співають ласкавим, ніжним голосом, похитуючи ляльку Катю: «Баю, баю, баю-бай, ти, собачка, не лай, білолоба, не скавчи, мою доньку не буди». Для того, щоб легше і швидше діти запам'ятовували колискові пісеньки, їх потрібно обігрувати, тобто включати ті персонажі, про яких йдеться в пісеньці (про собачку). Запам'ятавши колискову, діти легко переносять пісеньку в повсякденну гру («Сім'я», «Дитячий садок», «Дочки - матері»).

Знайомство з потішками треба починати з розповідання картинок, ілюстрацій, іграшок. Давши розглянути дітям іграшку, розповісти про персонажа потішки, про його особливості. Пояснити дитині значення нових слів, почутих у потішках; добре коли у дитини вже сформовано уявлення та вона називає тварину до потішки: «кицька», «кінь», «цап», «курочка», «котик», «коровушка» і т.д.

Використовувати дидактичні ігри «Дізнайся потішку» (за змістом картинки, треба згадати твори народної творчості). «Вгадай, з якої книжки (казки, потішки) прочитаний уривок?» Словесні ігри за мотивами народної творчості, наприклад: «Про сороку» (читати потішку і нехай діти видібражають її зміст в діях). Потішка перетворюється на гру, захоплює дитину. Словесна гра «В подарунки» - діти дарують потішку один одному. Дидактичні вправи «Дізнайся і назви» - дістають з коробки іграшки або картинки до знайомих потішок). Настільно-друковані ігри за мотивами цих самих творів («Парні картинки», «Підбери таку ж картинку», «Лото», «Розрізні картинки»). Можна проводити ігри - інсценівки, наприклад: «Курочка - Рябушка на річку пішла». «Живі картинки» - при читанні

потішки «Сорока-білобока" - всіх членів родини ставлять один за одним і роздають їм кашу; а самому останньому - ні! «А ти постій, от тобі горщик порожній!», тобто супроводжувати потішки дією. Використовувати дидактичні ігри типу: «Заводні іграшки».

Під час вмивання, причісування дитини потрібно обов'язково використовувати потішки: «Водичка», «Рости коса»; запам'ятавши, полюбивши потішку, дитина переносить її в гру.

Підбираючи потішку, треба враховувати рівень розвитку дитини. Для малюків прості за своїм змістом, для старших - з більш складним змістом. Дитина повинна не тільки добре читати потішку, а й уміти її обігравати, тобто рухатися і говорити, як домашні та дикі тварини (наслідувати голос і рухи лисиці, зайця, ведмедя, котика, собачки), тобто в залежності від того, про кого потішка. Старші діти можуть обігравати потішку: «Тінь-тінь ...», влаштовувати «театр», де б усі діти могли спробувати себе в ролі будь-якого персонажа.

Більше використовувати потішок, прислів'їв, приказок під час прогулянки, звертаючи увагу на пору року і стан погоди, щоб прогулянка проходила більш емоційно і цікаво для дитини; де вона може повторювати голоси і рухи тварин і птахів.

Добре починати казку з приповідки: «Казка, казка, примовка ...». Після розповіді казки, дізнатися з допомогою питань, чи зрозуміла дитина казку? Вносити відповідні іграшки, запитати: «З якої казки прийшли ці герої?»

Фольклор дає прекрасні зразки української мови, наслідування яким дозволяє дитині успішніше опанувати рідну мову.

Консультація для батьків

Як допомогти емоційним дітям?

Емоційний розвиток дитини починається з перших хвилин вагітності матері. Адже хронічна втома, сімейні негаразди та інше вже підготували «негативне підґрунтя» для емоційних проблем дитини. Дуже важливо, якщо в сім'ї єдиний стиль виховання. Тоді дитині не доведеться «розриватися» у виборі своїх дій, не потрібно буде пристосовуватися і хитрувати. При авторитарному, командному стилі виховання у дітей частіше спостерігається схильність до брехні, упертості і навіть дрібної крадіжки. Емоційність дитини визначається і спадковим фактором (на кого схожий ваш малюк?)

Деякі діти емоційні зовні (галасливі, плаксиві), інші внутрішньо емоційні (боязливі, тривожні), але і тим і іншим складно справлятися зі своїми емоціями. Крики і покарання з боку дорослих лише підсилюють проблеми дітей. Що ж робити?

Перш за все, необхідно спробувати зрозуміти свою дитину, зрозуміти, що з нею відбувається, що вона відчуває, думає. Коли батьки в конфліктах промовляють, своє розуміння дітям, ситуація значно змінюється.

Наприклад: «Я тебе розумію, ти зараз відчуваєш (смуток, радість, страх...) або хочеш (грати, гуляти, кричати...), але ти зрозумій і мене, я відчуваю...» Після цього залишається тільки запропонувати дитині альтернативу або обмежити емоційні прояви в часі. Для цього на допомогу приходять іграшки (найкраще звукова).

Наприклад: «Ти ще трохи пограєш, а коли зайчик тебе покличе, гра закінчиться». Таким чином забирається агресія, спрямована на дорослих, і батькам легше бути більш послідовними у вимогах. А коли послідовності немає, то якщо ви сьогодні сказали «ТАК», а завтра - «НІ», не пояснюючи причин, або після дитячих докучань ви «здали», тоді можна вважати, що дитина почне вами маніпулювати, шукати «нові кнопки». Що робити, якщо таке вже сталося і дитина плутає «можна» і «не можна»? На допомогу приходять гра «Сонечки», в яку батьки можуть пограти з дітьми вдома. Красиво оформляється аркуш паперу або блокнот. Дітям пропонується вступити в гру: «Ти у нас вже зовсім великий, багато можеш робити самостійно (необхідно перерахувати 2-3 позитивних якостей дитини).

Можна формувати будь-яку бажану дорослими якість, назвавши її дитині. «Ми будемо малювати сонечка, коли ти пограєш і сам правильно прибереш іграшки. Якщо у тебе буде більше двох сонечок, то в кінці дня ти отримаєш сюрприз». Сюрприз обов'язковий! (В якості сюрпризу використовуються нематеріальні цінності. Наприклад: гра з татом, читання улюбленої казки, перегляд мультфільму, дозвіл лягти спати на 15 хвилин пізніше).

Емоційні діти (боязливі або галасливі) потребують рухової фізичної активності. Можна використовувати «агресивні ігри» («Зла - добра кішка», «Вперта подушка», «Хвилини пустощі» та інші).

Крім того, необхідно навчити малюків розслабленню, релаксації, тому що постійні затискачі у дітей (агресивні або тривожно - боязливі) можуть призводити до психосоматичних захворювань.

В іграх, як і у вимогах, бажано бути послідовним і систематичним. Якщо батькам не вистачає запропонованих психологічних прийомів, або щось не виходить, необхідно відчути свій шлях, знайти свої цікаві рішення. Власна інтуїція може підказати дивовижні психологічні техніки.

Наприклад, мама дитини, яка погано засинає, придумала гру «Безсоння». Погладжуючи теплими долонями по тілу малюка, мама «збирала безсоння», а потім викидала його, проганяючи геть, тобто в ігровій формі проводилася релаксація дитини.

Пропоную Вам пограти з дитиною в такі ігри:

«Злі - добрі кішки»

(Зняття загальної агресії)

Дитина входить в середину обруча і за сигналом дорослого перетворюється в злющу - презлющу кішку: шипить і дряпається. При цьому з «чарівного кола» виходити не можна. Дорослий повторює: «Сильніше, сильніше, сильніше». І дитина, яка зображує кішку, робить все більш і більш «злі» рухи. За сигналом «перетворення» закінчується і пропонується «злий кішці» стати доброю та лагідною. Дитина перетворюється в добру кішку, яка лащиться.

«Хвилина пустощі»

(Психологічне розвантаження)

Дорослий за сигналом пропонує дітям пустувати: кожен робить те, що йому хочеться: стрибає, бігає, перекидається. Повторний сигнал через 1-3 хвилини оголошує кінець витівок.

«Вперта подушка»

(Зняття загальної агресії, негативізму, впертості)

Дорослий готує «чарівну вперту подушку» (подушка темного кольору) і вводить дитину в гру-казку: «Чарівниця - фея (або інший улюблений казковий персонаж) подарувала нам цю подушку. Ця подушка не проста, а чарівна. У ній живуть дитячі впертики. Це вони змушують нас вередувати і пручатися. Давай проженемо впертиків». Дитина б'є кулаками в подушку щосили, а дорослий примовляє: «Сильніше, сильніше!» (Знімається стереотип і емоційне напруження).

Коли рухи дитини стають повільніше, гра поступово зупиняється. Дорослий пропонує послухати впертиків в подушці: «Чи всі впертики вилізли і що вони роблять?» Дитина прикладає вухо до подушки і слухає. «Впертики злякалися і мовчать в подушці», - відповідає дорослий. (Цей прийом заспокоює дитину)